

KÜRTÖS

XIX. évfolyam 1. szám

Közéleti havilap

2021. január

Ára 0,50 EUR

Újévi gondolatok

A XXI. századot reménykedve vártuk, abban bízva, hogy remélhetőleg szebb, jobb lesz, mint a vérvizataros huszadik század. Eltelt húsz év, ennek krónikája nem éppen ezt az elvárást sugallja számunkra. Az élet sohasem volt egyszerű és könnyű, a jóért, szebbért mindig meg kellett küzdeni, egyénnek, csoportnak, nemzetnek. Valamikor az emberiség többsége nagyobb fizikai, mint szellemi terhelésnek volt kitéve. Ma ez már megfordulni látszik, vagy már így is van. A mindennapi megélhetés és a viszonylagos jólét megteremtése közepette a mindennap tömegével reánk zúduló szellemi étek, hírözön sokszor inkább bénítóan hat, mintsem segítene józanul gondolkodni, józan cselekvésre készíteni. Az egyszerű emberben (a tömegekben) sokszor még a legegyszerűbb hír is kétséget támaszt, nem álhírről van-e szó, mert naponta kapjuk a magyarázatokat a cáfolatokkal együtt. Ezért aztán megtanultunk háttérbe vonulni, apolitikussá válni, senkiben nem bízni, csak a magunk dolgával törődni. Akik meg ebből szeretnének kimozdítani, nem tudják, hogy mitévők legyenek, holott a legtöbb esetben ők az előidézői az ilyen magatartásunknak. Nehéz ilyen esetben jó tanácsot adni, mert nincs általános recept.

Ilyenkor, év elején hajlamosak vagyunk a fogadkozásra, hogy az új évben majd másként csináljuk, és bízunk benne, hogy jobb lesz, mint a tavalyi, vagy jobb esetben nem lesz rosszabb, mint az elmúlt év. Már ennek is tudnánk örülni. Még ha bennünk meg is van a jobbra való változtatás, változás igénye, vajon környezeti változás, változtatás nélkül végre tudjuk-e hajtani elképzeléseinket, fogadalmainkat? Minden változáshoz, változtatáshoz megújulás kell, ebből kellene kiindulnunk. Elsősorban mi, magunk belül meg tudunk-e újulni, új szempontokból tekinteni magunkra, környezetünkre, a világra. Mire kellene jobban koncentrálnunk? Testi vagy lelki épülésünkre, vagy mindkettőre egyformán? Ezen adottságainkat vajon jól kamatoztattuk, és ez milyen irányba vitt el bennünket. A meggazdagodás, az érvényesülés irányába vagy üdvösségünkért, lelki javainkért, a közjóért munkálkodtunk lelkiismeretünk szerint. Melyik adott nekünk nagyobb megnyugvást, melyiktől újulhat meg jobban életünk? A kellő mérlegelés meghozhatja a megújulás iránti igényt, ez pedig életünk minőségi jobbulásának lehetőségét is mindenféle konkrét célkitűzések nélkül.

(Folytatás a 9. oldalon)

A magyarság vállalása nem politikai kérdés

A felvidéki magyar közösséget számos vita osztotta meg a közelmúltban, elég csak az összefogási törekvésekre gondolni. Ha azonban van valami, ami igazán közös ügy - pártatlásra, világnézetre való tekintet nélkül - akkor az a nemzetiségünk vállalása.

A legalapvetőbb tudnivalókat az alábbi 10 pont tartalmazza:

1. A magyar nemzetiség vállalása a népszámláláson magától értetődő, természetes dolog.
2. A nemzetiség NEM AZONOS az állampolgársággal. Szlovákia egy soknemzetiségű ország.
3. A magyarság vállalása semmilyen hátránnyal nem jár. Az eredmények titkosak, utólag nem lehet visszakövetni, hogy ki milyen nemzetiségűnek vallotta magát.
4. A népszámlálás azért fontos, mert annak eredményeire nyelvi jogok és kulturális támogatások épülnek.
5. A népszámlálás most először házról házra járó asszisztensek nélkül, elektronikus formában zajlik.
6. A kitöltéshez a rokonokon és barátokon kívül a községi hivataltól lehet segítséget kérni.
7. A magyar ajkú romák is a magyar nemzet részei.
8. A kérdőívben mód lesz egy második nemzetiség megjelölésre. Ez egy lehetőség azok számára, akik elsősorban szlováknak tartják magukat, de büszkék nemzetiségi gyökereikre. Fontos, hogy erről a lehetőségről mindenki értesüljön, aki részben magyar felmenőkkel bír.
9. A magyar közösség szempontjából a LEGJOBB MEGOLDÁS a magyar nemzetiség kizárólagos megjelölése. Akinek nincs kettős identitása, csak egy nemzetiséget jelöljön!
10. Az anyanyelv vállalása legalább ennyire fontos. Az anyanyelv az a nyelv, amelyet az ember gyermekkorában a szüleitől vagy a környezetétől megtanult. Akinek magyar az anyanyelve, annak a nemzetisége is magyar.

*„Él a nagy Isten, és semmi se megy kárba,
Magyarok se lettünk pusztulni hiába,
hanem példát adni valamennyi népnek,
mily görbék s biztosak pályái az égnek.
Ebből tudhatod már, mi a magyar dolga,
hogy az erős előtt meg ne hunyáskodna.”*

(Babits Mihály)

Sokan összekeverik az állampolgárságot a nemzetiséggel

NÉPSZÁMLÁLÁS 2021

Olvasom egyik magyar hírportálunkon, hogy magyarnak lenni Szlovákiában természetes dolog! Ezért magától értetődő dolog, hogy hovatarozásunkat és anyanyelvünket a 2021 februárja és márciusa között zajló népszámláláson is megvalljuk. Azokon a településeken, ahol a magyarok aránya 2021-ben eléri a 15 százalékot, a hivatalok is kötelesek lesznek használni a magyar nyelvet. A kulturális támogatások pedig nagy mértékben azon fognak múlni, hogy mekkora lesz a magyarok népszámláláson elért országos számaránya.

Az idei szlovákiai népszámláláson kétségkívül nagyon fontos, hogy minden magyar nemzetiségű ember annak is vallja magát. Magyarságunk vállalása nem járhat számunkra semmilyen hátránnyal, ellenkezőleg, kisebbségi, nemzeti jogaink függenek tőle, hogy bizonyítsuk számarányunkat.

Ezzel kapcsolatban azonban fogalmi, értelmezési zavarok tartják magukat köreinkben, mivel nagyon sokan összekeverik az állampolgárságot a nemzetiséggel, holott az állampolgárság (štátne občianstvo, nationality) egyáltalán nem ugyanaz, mint a nemzetiség (národnosť, ethnicity)

Számtalanszor tapasztalhatjuk, főként a hivatalokban dolgozók, hogy amikor rákérdeznek egy nyilvánvalóan magyar ember nemzetiségére, gondolkodás nélkül feleli, hogy szlovák, pusztán azért, mert keveri a két fogalmat.

Fontos tehát tisztázni és egyben tudatosítani az emberekben, hogy az állampolgárság (ami esetünkben tényleg szlovák) az országhoz való tartozást jelenti, a nemzetiség viszont saját elhatározás, anyanyelv, érzelmi, származási, kulturális és egyéb kötődés kérdése. Egyszóval: aki magyarul gondolkodik, magyarul imádkozik, magyarul álmodik, az nem vallhatja magát másnak, csak magyarnak!

A közelgő népszámlálás miatt ezért most különösen fontos, hogy még véletlenül se keverjük ezt a két egymástól különböző fogalmat. Vessünk egy pillantást az előző népszámlálások eredményeire, már ami a magyarság számarányát illeti a Nagykürtösi járásban. A magyarok számaránya 1991-ben 14 447 fő, vagyis az összlakosság 30,70 százaléka vallotta magát magyarnak. Tíz évvel később, 2001-ben 27,4 százaléka (12 823 személy), legutóbb, 2011-ben pedig már csak 24,01 százalékot (10 761) tett ki a magyarok számaránya. A tíz évvel ezelőtti összeíráson nemzetiségét nem vallotta meg 3 209 személy, legtöbben Nagykürtösön (2 479).

B.Gy.

Felvidék.ma alapján

Népszámlálás előtt - A magyarság érték!

Szlovákiában tízévente népszámlálásokat tartanak, a következő eseményre 2021. február 15. és március 31. között kerül sor. Az ország történetében először a kitöltők megjelölhetnek egy elsődleges és egy másodlagos nemzetiséget is. A változtatás egyik célja, hogy a lakosság nagyobb valószínűséggel vallja meg többes identitását, valójában nem tudni, hogy milyen módon befolyásolják az új szabályok a számokat. Egyes közösségek valós nagysága és becsült lélekszáma valóban eltér egymástól - például a romák esetében -, a magyar kisebbség szempontjából csak találgathatunk, hogy a lehetőség miatt többen felvállalják a magyar gyökereiket, vagy pont fordítva, feltüntetnek majd a szlovákok is másodlagos nemzetiségként.

A 2011-es magyarországi népszámlálás nemzetiségi adatai azt mutatják, hogy a kettős kötődés felvállalása látszólag növeli ugyan a nemzeti kisebbségek számát és arányát, ugyanakkor a nemzetiségi kultúra fenntartásában ez a réteg nem vesz részt. Törvényileg sincs megfelelő módon szabályozva, miként értelmezhető a kettős identitás a gyakorlati intézkedések terén. Ezért alapvető érdekünk, hogy a népszámláláson minél többen vallják magukat elsődlegesen magyar nemzetiségűnek. A kampány több szempontból is bonyolult helyzetben indul el a következő hetekben. Egyrészt a koronavírus-járvány miatt nehéz foglalkozni ezzel a fontos témával, a lakosság többsége egzisztenciális gondokkal küzd, vagy csak egyszerűen belefáradt a sok korlátozó intézkedésbe, más ügyek foglalkoztatják. A népszámlálás a Statisztikai Hivatal tervei alapján önkéntes alapon megy végbe - első körben saját magunknak kell kitölteni a kérdőíveket a www.scitanie.sk weboldalon. A számlálóbiztosok intézménye megszűnt, a nehezen elérhető, internetet nem használó csoportok megszólításával az önkormányzatok kijelölt felelősei foglalkoznak majd - már akik az állandó lakóhelyükön tartózkodnak és nem külföldön vagy az ország más részeiben. A magyar lakosságot a kampányban így nem csak a nemzetiségi kérdésekről kell tájékoztatni, hanem arra is rá kell venni, hogy lehetőség szerint mindenki saját maga töltsse ki adatait a rendszerben, vagy vegye igénybe családtagjai segítségét.

A gyakorlati nehézségek mellett több célcsoportot is egyszerre kell megszólítanunk. A magukat elsődlegesen magyar identitásúnak tartó felvidéki magyarokat, akik könnyen felvállalják nemzetiségüket, és igényt tartanak a hangsúlyos, erős üzenetekre. A gyengébb vagy többes magyar identitással rendelkező állampolgárokat, akik tudatosan nem feltétlenül tartják magukat magyarnak, viszont egy hatékony kampány meg tudja őket szólítani, így a másodlagos vagy akár elsődleges nemzetiségüket is magyarnak jelölhetik. Továbbá a magyarul beszélő romákat.

Mi a népszámlálás tétje? Egyrészt nyelvi jogaink: ahol több, egymást követő népszámlálás során is 15 százalék alá csökken a magyarság aránya, megszűnik a hivatali nyelvhasználat (sajnos így is sokszor csak elvben létező) lehetősége. Emellett cél lehet még a magyarság társadalmi státuszának megerősítése, egy pozitív jelzés küldése arról, hogy a közösség továbbra is létezik és erős. Ennek a fényében érdemes kitölteni a népszámlálásra vonatkozó kérdéseket februártól.

Csak a valódi hit ereje képes igazi csodákra

Gondolatok az Esterházy-émlékév kapcsán a nemzeti újrakezdés évében

Minden emberi és matematikai számítás szerint sincs semmilyen magyarázata annak, hogy a Kárpát-medencében még élnek, élünk mi, magyarok. Mégis itt vagyunk. Száz évvel a gyászos és gyalázatos trianoni országcsönkítés után - szándékosan nem írtam nemzetvesztést, mert a nemzetet nem lehet feldarabolni, csak más határok közé kényszeríteni - a nemzeti összetartozás évének vége felé, most meghirdettük a nemzeti újrakezdés évét. Igen. Ez tipikusan magyar virtus. A nemzet egész történelme az újrakezdekről szól. Építkezni a romokon, az üszkőn, a hamun, teremteni a semmiből, mindig újra- és újrakezdeni, reggel a nappal, este az éjszakát, nagypénteken a keresztre feszülést és húsvétkor a feltámadást. Az újrakezdés népe vagyunk, a hitből, a reményből táplálkozó nép. A kis Jézus születése előtti várakozás csendjében, az ádvent lelki megtisztulásának magányában izlelgetem Esterházy Lujza engesztelő felajánlásának sorait, azt a végtelen szeretettel és alázattal viselt sorsot, melyet keresztény emberként vállalt. Keresem a kötődési pontokat a mai korunkhoz életéből, és rá kell jönnöm, alig változott valami. A XXI. században nem fizikai, de lelki háborút vívunk. Ebben a háborúban nem szakadnak le a karok, nem roncsolódik a test a maga fizikai valóságában, de megnyomorodik a lélek, eltömpul a tudat, elnémul az emberi hang. Az Isten teremtette ember tűnik el. A jó, az igaz, a szeretet küzd a megmaradásáért. A kereszténység lassan visszavonul a templomok magányába és csendjébe, mert egyre nagyobb zaj van odakint, a háborgó és az embert önmagával szembefordító, az egyre nagyobb mértékben csak virtuális valóságban létező világban. A közösség szolgálat, az alázattal végzett közösségi munka egyre jobban visszaszorul a társadalmunkban. Nincs türelmünk meghallgatni egymást, nemhogy megérteni. Nem tudunk örülni a kis dolgoknak, apró sikereknek, mert a kor csak a szenzációt, a hatalmasat és a rendkívülit ismeri el. Nincsenek kis örömeink, legalább is nem tudjuk őket értékelni. Pedig felismerhetnénk, hogy a közösségi siker nem lehet egyéni sikerek nélkül, és az egyének sem lehetnek egészen sikeresek, ha nincs mögöttük támogató közösség, mely élni, teremteni tud és akar.

Fogy a hitünk. Bizonytalanok vagyunk, kapkodunk, csapongunk, háborog a lelkünk. Biztos pont kell az életünkben, és ez a biztos pont csak az Isten lehet. Igen, egyre többen újra Istenhez fordulunk a kérdéseinkkel, mert a Földön nem kapunk megfelelő emberi válaszokat. Merre sodródik az emberiség? Esterházy János közösségszolgáló élete, munkássága, politikai pályafutása olyan emberi példát mutat nekünk, olyan tükröt tart elénk, amelybe csak nagyon kevesen mernek, merünk belenézni. Milyen emberi vagy isteni erő kellett neki ahhoz, hogy abban a nyomorban és kiszolgáltatottságban, ahová a hite felvállalása és az eszméi mellett való kiállása sodorta, ember tudjon maradni. Az otthona és a vagyona elvesztése felett azonban soha egy szóval nem kesergett, mert hitte, hogy az áldozata a közösséget szolgálja. Életében, gazdagságában is mindig adakozó volt, örült, ha másokon segíthetett. Még a halálra ítéletében is a másokért való aggodás éltette. Ember maradt, Istenhívó, életfogytiglan. A hitéhez, a nyelvéhez, a nemzetéhez való megingathatatlan ragaszkodása olyan emberi jellemet mutat nekünk, amire lehetne egy nemzeti újrakezdeést építeni. De vajon elég bátrak vagyunk-e ahhoz, hogy ilyen megingathatatlan erkölcsi alapokra merjünk építkezni? Mert ha igen, akkor olyan hatalmas célt tűzünk ki magunk elé, ami nem lehet más, mint a felvidéki magyarság teljes megújulása, minden szempontból. A magyar nemzet, a magyar nép Mária népe, és országunk, a Regnum Marianum Mária országa! Ezen az úton csak a Szűzanya oltalma alatt indulhatunk el. Aki úgy gondolja,

hogy a nemzetünk több mint ezeréves történelme ezt még nem bizonyította elégszer, az hatalmasat téved. Nincs emberi megújulás lelki, hitbeli megújulás nélkül, és nincs emberi tervezés isteni jóváhagyás nélkül.

Újrakezdünk. Minden nap, minden órájában. El kell hinnünk, hogy ennek a nemzetnek igenis van küldetése a világban. Ha nem ragadnánk le állandóan az olcsó, kicsinyes politikai és gazdasági elvárások hálójában, ha nem a folyamatosan emelkedő gazdasági növekedés számaival elemoznénk, rájöhetnénk, hogy erkölcsi megújulás nélkül nemhogy egységet, de még érdekközösséget sem tudunk őszintén megteremteni. Esterházy János a hitének erejével csodát tett, imáival felemelte nemzetünket, felvidéki magyar közösségünket Isten tenyerébe. Mi, kései utódok nem mondhatunk le, nem dobhatjuk el ezt a politikai és emberi örökséget. Kötelez minket. Tudom és látom, sokan félnek ettől a kötelezettségtől. Az egyszerűbb utat választják. Az olcsó, a népszerűséget és napi csillogást helyezik előtérbe a folyamatos, nem látható, de közösséget szolgáló munka helyett. A megújuláshoz és a megmaradásunkhoz vezető út azonban Esterházy János cellájának ragyogásán, hitének fényén keresztül és csak igazi áldozatvállalással vezethet el minket a valódi újrakezdezéshez.

Az ádventi csendben megélt misztériumban és az új esztendő első napjaiban is a tél menyasszonyfátylas zúzmarával takarja be a tájat. A fehérség tisztasága mindig megéri az ember lelkét. A nagy dolgok és a leghosszabb utak is mindig az első lépéssel kezdődnek. A kis Jézus születése előtti várakozás megtisztította a lelkünket a félelemtől. Mindig van remény, amíg születés van. Amíg van Szent Család. Amíg van család. Amíg édesanya és édesapa szívében öröm és boldogság van, és amíg ott vagyunk mi, együtt. Amíg van féltés és óvás a szívünkben a gyermekeinkért, az unokáinkért. És kell egy nagyon erős hit önmagunkban, cselekedeteink igazában és Istenben. E nélkül nem vagyunk képesek még a legkisebb csodára sem!

Esterházy János szavai és üzenete legyen a közösségünk számára mindennapi kenyér és ima: „Az ezer sorscsapás között mégis megmaradt magyarság történelméből meg kell erősödnie minden magyarban annak a meggyőződésnek, hogy gondviselészerű hivatottság őrzött meg azon a helyen, amelyre kerültünk, és hogy jövőnket is az isteni gondviselés irányítja. Soha el nem veszünk, ha magunkra hagyatottságunkban az Úristen segítségére és a magunk erejére építünk“

Legyen ez az idejében a mottónk és a jelmondatunk, hogy lehajtott fővel és letérdelve adózhassunk ama emberi nagyság előtt, aki képes volt gonosz sötétjét is napfényes ragyogássá varázsolni. Az embert, a maga fizikai valóságában meg lehet törni, meg lehet alázni, de a lélek az mindörökké szabad marad, ha mi is úgy akarjuk. Adózzunk méltósággal és tisztelettel emlékének!

Hrubik Béla

Mivel 2020-ban járásunkban, Ipolyszécsénykén került volna sor a VII. Palóc Világtalálkozóra, ezért lapunkban minden hónapban egy oldalon ezzel a témával, azaz a palócsággal foglalkozunk. Az írások szerzője a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeum igazgatója, Limbacher Gábor, aki a téma szakavatott ismerője. Cikksorozatunk nem titkolt célja, hogy népcsoportunkat, a palócokat, tulajdonképpen saját történelmünket még jobban megismerjük.

Háromkirályjárás
a palócoknál és a Jászságban

Újév (jan. 1.) vagy kiskarácsony Krisztus körülméletésének ünnepe.

A Palócföldön karácsony és újév között bizonyos munkák végzését tiltották az idős asszonyok. Nem lúgozták a vászonneműt, nem mostak, nem is varrtak, nehogy pondró essék a disznóba, nehogy megféggesedjék, és a munkavégzésel nehogy bevarrják a tyúkok fenekét.

Sok faluban Szilveszter és újév napját karácsony böjtjéhez és karácsony napjához hasonlóan tartották meg, hangsúlyozva, hogy az esztendő megújulása Krisztus születéséből fakad. Számos helyen még a 20. század közepén is előfordult, hogy Szilveszter napján, azaz kiskarácsony böjtjén egész nap éppúgy böjtöltek, mint december 24-én, és csak este ettek, hogy alkalmassá váljanak a következő esztendő újévi befolyásolására, teremtésére. Szilveszter estéjén a lányok - miként karácsony előtt - arra voltak kíváncsiak, ki lesz a férjük. Hét fazekat leborítottak, azok alá fésűt, sót, gyűrűt, kenyeret, olvasót, bicskát stb. tettek, majd a lányok választottak a fazekak közül. A bicska veszekedő embert, a fésűt sok gondot, a kenyér békességet, a só egészséget, a gyűrű igaz szívű szeretőt, az olvasó pártában maradást jelentett.

Újévkor az egész esztendő sikerét igyekeztek biztosítani, mivel azt gondolták, hogy ami újév napján történik az emberrel, vagy amit cselekszik, az egész évben ismétlődni fog - ezért még a betegek is felkeltek az ágyból. Ezen a napon tilos volt bármit is kölcsönvenni vagy kölcsönadni, és tartózkodtak a munkától (mosás, takarítás) és a veszekedéstől. Aki újévkor korán reggel megmosakodott a

Az esztendő első ünnepei a Palócföldön

Megszületett kis Jézus
a szembemiséző oltár előtt.
Szentháromság templom, Balassagyarmat

kútnál, az egész évben friss volt, aki pedig hajnalban elsőként húzott vizet a kútból, az szerencsét hozó „aranyvizet” merített, amivel a családtagokat is megittatták.

Újév napján az asszonylátogató éppúgy szerencsétlenséget jelentett, mint karácsony napján. Ezért is újév eljöttével, miként karácsonykor, elküldték a fiúgyermeket köszönteni, jót kívánni. A 8-10 év körüli fiúk járták sorra a házakat, és kiskarácsonyt köszöntöttek.

A Mátra vidékén azt is tartották, hogy ha újév napján férfi az első látogató, akkor bika-, de ha asszony az első, akkor üszöborja lesz a tehénnek. Szárnyast, mint karácsonyra, újévre sem főztek, mert elrepült volna a szerencséjével. Mások szerint ilyen étek esetében döglöttek volna a tyúkok. Gyakori újévi ebéd volt a bab vagy a lencse füstölt hússal, hogy a szemes termés szerint sok pénzük és a hússal jó módjuk legyen egész évben.

A gazdasszony karácsonykor is, újévkor is kört rajzolt az udvaron, vagy körabroncot rakott le a földre, s abban adott enni a tyúkoknak, hogy összetartsanak, és egy helyre tojjanak.

E célokat a kezdet meghatározó időbeliségében végzett mágikus cselekedetekkel, utóbbi esetben az istenit formázó kör alkalmazásával érték el.

Az újévi ünneplés voltaképpen megőrizte és visszautalt a középkori gyakorlatra, amikor közvetlenül Krisztus születése, a karácsony jelentette az új év kezdetét. Azután 1582-ben életbe lépett Gergely pápa naptárreformja, fokozatosan január 1-je kapott hangsúlyt, összefüggésben a kultúra polgárosodásával.

Miként karácsonykor, úgy újévkor is fiúnak vagy férfinak kellett köszönteni, jókívánságot mondani, hogy az fogatos legyen. Ennek hátterében Krisztus születése áll, s a köszöntő fiú valójában Jézust, Isten áldását képviseli.

Nem véletlenül ezt az írást is férfi tolmácsolja, és kíván szeretetteljes, összefogást hozó, egészséget biztosító, sikeres, boldog új évet minden honfitársának a Nagykürtösi járásban, a Felvidéken és az egész nemzetnek!

Vízkereszt ünnepének egyik eseménye a napkeleti bölcsék látogatása a gyermek Jézusnál (jan. 6.).

Karácsony, „Krisztus születési” olyan csodaünnep, aminek megéléséhez a keleti egyházban ma is 6, nyugaton 4 hetes előkészület, majd karácsony napjától egészen Gyertyaszentelő Boldogasszonyig (II. 2.) tartó ünnepi lét tartozik. Igaz, utóbb szűk értelemben már csak vízkeresztig számítják.

A karácsonyi ünnepkör nagyszerű csomópontja vízkereszt, ami elénk idézi a betlehemi csillagot a 3 királyi tudós bölccsel. Mutatja, hogy a fény és a fény általi újjáteremtés nemcsak a választott nép, hanem mindnyájunk számára szól.

Vízszentelés vízkeresztkor, Bernecebaráti

A csillag vezette az akkor ismert arab, ázsiai és európai világot képviselő napkeleti bölcséket, a háromkirályokat Kelet-Ázsiából Betlehembe, a megszületett Örök Nap jászolához. Mindnyájunk számára adatik csillag, amely a jó útra vezet, jó úton tart, elég ég felé irányuló tekintettel élnünk. A jó úton elérjük, hogy azzá válunk, akiknek teremtettünk: csillagos fényes emberré válunk, Isten képmásává. Palóc eleinktől jól tudjuk: segít ehhez a ma megszentelt szenteltvíz is.

Szenteltvíztartóról
fából faragott
feszület

A templomokban tömjént és vizet szentelnek ekkor, innen a magyar vízkereszt elnevezés. A nyugati egyház számára a vízkereszt a karácsony zárónapja. Ipolyvarbón ezt néphitbe ágyazottan magyarázzák: „Vízkereszt napjának estélyin bizony má leboncsuk a karácsonyfát, hogy a szegénység nehogy benn maragyon az ember házában”- tartotta megboldogult Magyar Ilona nagyanyám (Kois Rné-Fajcsík Szilvia). Vízkereszt a keleti, görög-keleti, szír, pravoszláv és kopt egyházak által használt Julián-naptár szerinti karácsony.

Szokás a vízkereszt napi vagy azt követő házszentelés, amikor felírják a C+M+B betűket (Christus mansionem benedicat, azaz Krisztus áldja meg ezt a hajlékot) az ajtó szemöldökfájára. A népi gondolkodás ebből a napkeleti bölcsek nevének kezdőbetűjét olvassa ki, de a Bibliából nem tudjuk a számukat (csak az arany, tömjén, mirha ajándékokból gondolhatunk háromra), sem nevüket (a hagyomány szerint Gáspár, Menyhért Boldizsár).

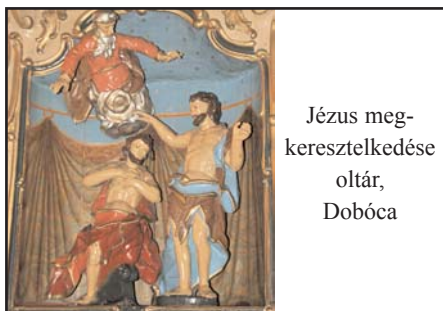
Népi megfigyelés szerint, ha vízkeresztkor megcseppen az eresz, olvad a hó, vagy esik az eső, még hosszú lesz a tél.

A vízkeresztkor szentelt víz különös erejű. Elterjedt szokás szerint, amikor hazavitték, a szoba minden sarkát, továbbá az ólakat is megszentelték vele. A család minden tagja ivott a szenteltvízből, hogy ne fájjon a torkuk. A szenteltvíz patikaszernek számított, sőt vihar ellen is használták. Öntöttek belőle a kútba, és a jószágok ivóvizébe is. Litkén először a kút négy sarkába öntöttek belőle.

Otthon a falon függő szenteltvíztartóba is mindig tettek. A család tagjai, mielőtt a határba, a vásárba, idegenbe indultak, keresztet vetettek vele. Amikor faluhelyen is elterjedté vált a televízió, sokfelé azt is megszentelték, hogy épületes adás jöjjön ki belőle.

Vízkereszt ünnepétől kezdődik a farsangi szezon.

Krisztus megkeresztelkedése (I. 10.)

Jézus megkeresztelkedése oltár, Dobóca

Krisztus Keresztelő Jánostól a Jordánban való megkeresztelkedésének ünnepét vízkeresztnek nevezzük, ami a háromkirályok betlehemi látogatásának is emléknappja. Ma egymás utáni két vasárnap üljük meg.

Az Úr megkeresztelkedésekor megnyílt az ég, a Szentlélek mint galamb lebegett az Úr fölött, és a mennyei Atya szava hallatszott: Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik. (Vö. Mt 3,16-17) A keresztények is az Atya szeretett, kedvelt fiai akarnak lenni, ezért sokfelé ők is megkeresztelkednek e napon. Krisztus megkeresztelkedéséből fakadóan ilyenkor az egyház vizet szentel (jan. 6.).

Rakaca borsodi falucskában a görögkatolikus hívek fagy idején, a patak jegén kereszt alakban léket vágnak. A szentelés itt történik, a vizet innen hordják haza.

A régi Hont megyéhez tartozó Kemencén a megmaradt tavalyi szenteltvizet a gyümölcsfák tövébe öntik, hogy bőven teremjenek.

Nagykáta, Mezőkövesd, Felnémet, Bélapátfalva falukban és bizonyára még más palóc és jász helységeken is a gazdaszony a hazavitt szenteltvízzel meghinti a szoba, istálló négy sarkát, udvart, miközben az antifóna szavait mondja vagy énekl:

Hints meg, Uram, izsóppoddal,
 Megtisztulok általa.

Hints meg engem, és fehérebb leszek,
 Mint a tél hava.

Jászládányban a hazahozott szenteltvízzel a családtagokat itatják, a kenyérlisztet is megszentelik vele. A házat e szavakkal szentelik: Krisztus keresztje szentelje meg, Krisztus keresztje őrizze meg, Krisztus keresztje támogassa, Krisztus keresztje védelmezze ezt a házat!

Vízkeresztkor a matyó anya el szokta vinni gyermekét a keresztanyjához, eredetileg azért, hogy szentelt vízzel hintse és oltalmazza meg.

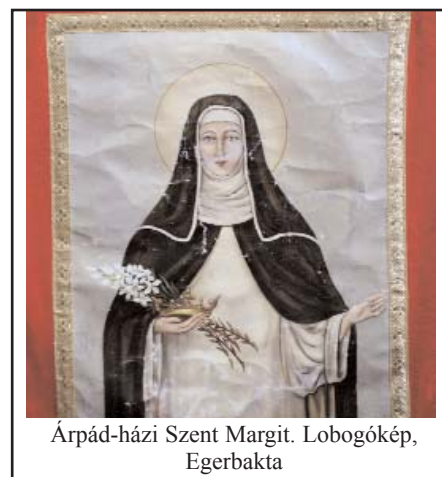
Lucska gömői magyar faluban, amikor a vetőmagot fölteszik a szekérre, szenteltvízzel locsolják. Hasonlóképpen az új ekét, új szerszámot, új jószágot, azonkívül a betegágyat is. A hangonyiak a haladókló ágyát és szobáját is fölhintik a háromkirályok vizével. Amikor a matyók tehene először ellik, közepén a szarvát egy kis fűróval meg szokták fűrni, és abba szenteltvizet vagy szentelt tömjént öntenek a rontás megelőzésére. Amikor a kemencei asszonyok a keltetésre szánt tojást a lúd alá teszik, előtte szenteltvízzel kereszt alakjában meghintik. Kálló palóc faluban egy kis üveg szenteltvizet az istállóban tartanak, hogy mindég kéznél legyen.

A mai „okos“, mégis harmóniahiányos világunkban ébredhetünk rá leginkább, hogy mennyire szükségünk van az ég áldására, a szentségek és szentelmények megtartó, oltalmazó erejére.

Margit (I. 18.)

Szent Erzsébet unokahúga. A tatárdúláskor IV. Béla király fogadalomból, Magyarország fennmaradásáért, jövőjéért fölajánlott leánya (1242-1270), domonkos rendi apáca.

Árpád-házi Szent Margit önként és tudatosan is vállalta szent életáldozatával a haza szolgálatát. Ma is heroikus példakép. Amikor a Nyulak szigeti (ma Margit-sziget, Bp.) Boldogasszony-klastromba került, mennyei jegyese mintájára gyakorta megostorozta magát. Mikor nővértársával sötét helyiségben verette magát, miután levetette ruháját, nappali világosság támadt, majd mikor vezeklése végén ismét fölöltözött, a ház újra elsötétedett. Az Úristen iránti szerelmében nemcsak Jézus megostoroztatása, hanem

Árpád-házi Szent Margit. Lobogókép, Egerbakta

az Ő szent sebei is vonzották. Ezért lába kapcájába apró, hegyes szöveget varrt, és ezenképpen viselte azt. Krisztus sebeit hordozta magán. Évente feketevasarnaptól nagyszombatig mindennap felolvastatta, és állva hallgatta Krisztus passióját nagy ájtatossággal és siralommal. E két hetet olyannyira imádságban, siralomban töltötte, annyira gyötörte magát, mintha mindenkor látná az Úristent a feszület képében.

Szűz Mária eljegyzése (I. 23.)

Mária eljegyzése házioltár, pásztói mesterrel, Tar

Mária eljegyzése oltár menyegzői süteményekkel, ételekkel, italokkal, Rimóc

Boldogasszony, a Szentlélek mátkája január 23-án eljegyeztetett egy Dávid házából való, tisztességben, jó erkölcsben megöszült szerény férfiúval, Józseffel. Szűz Mária menyegzője a Szűzanya menyasszonyságának ünnepe. Megülése a Palócföldön és a Jászságban a XX. század derekán előimádkozók vezette közösségekben kapott lendületet. Jászberény-Szentkút búcsújáró templomában hagyományosan a házasságra váró fiatal búcsúsok Mária és József oltalmába ajánlották bimbózó kapcsolatukat.

A Szűzanya eljegyzésének ünnepe jellemzően összekapcsolódott a kánai menyegző, Krisztus első, vizet borrá változtató csodájával, s annak felidézésével, megélésével. Együtt, mintegy a szakrális farsang lelkesült vigalmát nyújtotta, és nyújthatja ma is, miként évente január utolsó szombatján Rimócon is odatalálnak a nagyszámú résztvevők a jeruzsálemi eljegyzés és a kánai menyegző örömébe.

Dr. Limbacher Gábor
múzeumigazgató, Szécsény

Bemutkozik Bali Henrietta, a Barsi Múzeum új igazgatója

December elejétől az ipolynyéki születésű Bali Henrietta vezeti a lévai Barsi Múzeumot. A magyar nemzetiségű régész alaposan átgondolt koncepcióval, számos tervvel érkezett a lévai várrómat is magában foglaló intézménybe.

Bali Henrietta Ipolynyéken született, ott élte le gyermekkorát. A losonci egészségügyi szakközépiskolában érettségizett, majd a pozsonyi Komenský Egyetemen szerzett régész szakon diplomát. Családjával már huzamosabb ideje Léván lakik.

„Az egyetemi éveim alatt számos régészeti terepen megfordultam. Többek között az ország déli részén is részt vettem ásatásokon“ - kezdte a beszélgetést Bali Henrietta. Ezek között szerepelt a Zólyom melletti Pusztavár feltérképezése, valamint a garamszőlősi ásatás is.

Mint elmondta, Lévával még az egyetemi évei alatt ismerkedett meg. A városban tartott kora bronzkori nemzetközi régészeti konferencia alkalmával tartott előadásával mutatkozott be a járási székhelyen.

A doktori képzés során magyarországi ösztöndíjasként a Magyar Nemzeti Múzeumban, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézetében kutakodott. A diplomamunkája és a disszertációja is az Ipoly mente kora bronzkorával foglalkozott.

A Barsi Múzeummal már több évtizede van kapcsolata. Ez főleg a korábbi igazgatóhelyettesnek, a mára már nyugállományba vonult Novák Mezőlaky Margarétának köszönhető. Bali Henrietta segédkezett a múzeum állandó régészeti kiállításának a megszervezésében, az elmúlt húsz évben pedig számos időszakos tárlat kivitelezésében is részt vett.

Szakmai pályája során a Szlovák Tudományos Akadémia nyitrai székhelyű Régészeti Intézetének szakmai munkatársa is volt. Fő feladatként a leletmentést, valamint a nagy beruházás előtti előzetes ásatások levezetését kapta. Az elmúlt években egy magáncég régészeként főleg Nagyszombat megyében, illetve a Komáromi járásban végzett ásatásokat.

Mint már korábban beszámoltunk róla, a Nyitra Megyei Önkormányzat az előző év végén visszahívta a fennhatósága alá tartozó intézmények vezetőit. A posztokra új pályázatot hirdettek. Így hívták vissza Ján Dano intézményvezetőt is. A tavasz folyamán kihirdetett pályázat győztese Roman Hradecký, a besztercebányai Közép-szlovákiai Múzeum egykori igazgatója lett. Lévai munkaviszonya azonban nem tartott sokáig, így a nyár végén újra meghírdették az igazgatói posztot. Hat jelölt adta be pályázatát, mely közül a bírálóbizottság október elején Bali Henriettát választotta ki. A megyei önkormányzat október 19-ei ülésén egyhangúan szavazták meg a magyar szakember kinevezését. Az igazgatói széket december elsején foglalta el.

„Részben a szakmabeli kollégák felkérésére is adtam be a pályázatomat a második fordulóban“ - nyilatkozta a Felvidék.ma-nak az új igazgató.

Mint jelezte, átgondolt koncepcióval jelentkezett. Ennek része az épület szakszerű felújítása, régészeti ásatások szervezése a várrómatnál, múzeumpedagógiai tevékenység megszervezése az intézményben, szakmai hálózat kialakítása a Lévai járásba tartozó intézményekkel.

„Az egyik célom a lévai várrómat megmaradt épületrészeinek a stabilizálása, konzerválása, az ehhez szükséges ásatások elvégzése“ - magyarázta. Az intézmény épületének felújítása szintén a prioritásai közé tartozik. Ehhez kutatják fel a pénzügyi forrásokat a lehetséges pénzügyi alapoknál. Az intézmény

szakmai tevékenységét szeretné bővíteni. Hiánypótló tanulmányok, szakmunkák, monográfiák kiadása szintén a terveik között szerepel. Itt jelezte, hogy a lévai várról még nem készült el egy összegző monográfia, ezen is változtatni szeretnének.

„A gyermekekkel való foglalkozás bővítését a szívügyemnek tartom. Ha gyermekkorban felhívjuk a figyelmüket a múzeum világára, akkor az a gyerek felnötként is múzeumlátogató lesz“ - emelte ki. Ennek érdekében néprajzi, régészeti tematikájú gyermekprogramokat szeretnének szervezni, akár nyári táborok, szakkörök formájában is.

Mindehhez egy megfelelő szakember alkalmazása is szükséges, hiszen jelenleg nincs múzeumpedagógusa a Barsi Múzeumnak. A szakmai állomány további bővítését is fontosnak tartja a minőségi tevékenység érdekében. Itt elsősorban a magyar, illetve magyarul is tudó szakemberekre gondolt. Magyar nyelvű néprajzi szakember felvétele elengedhetetlen az intézményünkben - fogalmazott.

Szorosabb kapcsolat kiépítésére törekszik a magyarok által lakott déli régióval. Polgármesterekkel, helytörténészekkel, történelemtanárokkal, hasonló intézmények vezetőivel szeretne szorosabb együttműködést kialakítani.

„Az együttműködés érintené a leendő múzeumpedagógiai tevékenységünket, a turizmus fejlesztését, a szakmai tanácsadás biztosítását a helyi falumúzeumok, tájházak tekintetében“ - szögezte le.

A szakmai fejlesztés részeként a járás területén az intézmény segítené a kerékpárutak, turistaútvonalak kialakítását a látnivalók, helyi értékek felmutatásával.

A Barsi Múzeum számos intézménnyel ápol szoros kapcsolatot. A testvérintézmények közé tartozik a Tatabányai Múzeum is. „A kapcsolatok folytatódnak, rangos szakemberek, kollégák dolgoznak ott. Emellett a budapesti kapcsolataimat is szeretném hasznosítani a múzeum igazgatójaként“ - reflektált.

A jelen járványügyi helyzet kissé korlátozza az új intézményvezető bemutatkozását. Jelenleg még az ismerkedés időszaka van, a kollégákkal ismerkedik.

A karácsony előtti utolsó napokban Ján Krtikkel, Léva polgármesterével és Tolnai Csaba alpolgármesterrel találkozott. A bemutatkozó megbeszélésen az együttműködés mikéntje, a közös tervek kidolgozása került terítékre.

A koronavírus-járvány hátráltatja a tervezést is. A jövővel kapcsolatban az igazgató kifejtette: mindenképpen törekednek arra, hogy szoros kapcsolatot alakítsanak ki az iskolákkal, erre fókuszáló programokat szeretnének majd megvalósítani. Az alapiskolák mellett az egyes szakközépiskolákkal való együttműködés kialakítása szintén a tervek között van.

Pásztor Péter, Felvidek.ma

A palackba zárt kultúra

A Csemadok Országos Elnöksége 2009-ben határozott arról, hogy január 22-ét, a magyar kultúra napját országos rendezvényei sorába emeli, és az ünnepi alkalmából Életmű Díjakat ad át az arra érdemes, a magyar kultúrában kiemelkedő életpályát maguk mögött tudó kultúrtársainknak. Az Életmű Díjak mellett idővel az ünnepség további díjak átadásával is bővült, így az elmúlt években már a Közművelődési Díj, valamint a Fábry Zoltán Díj is ezen a napon kerül átadásra. Kölcsey Ferenc ezen a napon tisztázta a nemzeti imánk, a Himnusz kéziratát szatmárcsekei otthonában. Idén 12. alkalommal került volna sor az ünnepélyes díjátadókra, azonban a világjárvány, és ezen belül a Szlovákiában kialakult szükséghelyzet nem teszik ezt lehetővé. A közel egy év óta a virtuális világba száműzött kultúránk, kulturális életünk pótmegoldásként csak meghirdeti a díjazottak névsorát, és magát a díjakat majd egy későbbi időpontban juttatjuk el az érintetteknek. **Az idei díjazottak között szerepel az ipolybalogi Lőrincz Sarolta Aranka is, aki Közművelődési Díjban részesül. Az idei Fábry Zoltán-díjat Muzsnay Árpád, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület alelnöke kapja a sok évtizednyi tevékenységéért és a Csemadokkal való együttműködéséért.** Az alábbiakban vele közlünk egy riportot, melyből jobban is megismerhetjük a kultúrában végzett munkáját.

- Mint az EMKE alelnöke, régóta kapcsolatban vagy a Csemadokkal. Hogyan és mikor kezdődött ez az együttműködés, és hol tart ma?

- Részemről a Csemadokkal, Felvidék művelődési életével, az azt irányító személyekkel való együttműködés megelőzi az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület hivatalos, protokoll kapcsolatfelvételét. Még azt is állíthatom - Szatmárnémeti helyzetére, az országhatár közelségére hivatkozva -, hogy bizonyos fokig „terepelőkészítést” végeztem a szatmári magyar művelődési szervezetekkel karöltve, hiszen a szomszédos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, valamint a kárpátaljai Beregszász és vonzáskörzete szinte az 1989-es romániai változásokat követő napokban rögtön kereste a kapcsolatfelvételt egymással, ami aztán majd az EMKE 1991-es újralakulását követően intézményesült is. 1990 ugyanis az új élet hajnala, és akkor tág, korlátlanul hitt lehetőségek keresése mellett a Kárpát-medence magyar

lakta területei, így a felvidéki kulturális élet számára is megnyitotta, felélesztette az addigi hivatalos kultúrpolitika által kevésbé népszerűsített partiumi történelmi és művelődési élet iránti érdeklődést. Mivel mi magunk is éreztük addigi mostoha helyzetünk hátrányait, igyekeztünk megmutatni magunkat, hogy „látva lássanak”. Felvidéki sorstársainknak könnyítettük a határátkelést, az itteni valószínűleg való biztos mozgást, ők pedig érdeklődéssel fogadták terveinket, „kínálatainkat” akár az 1990-es esztendőől Kölcsey szülőfalujában rendszeresen sorra kerülő megemlékezésekről - akkor épp a költő születésének bicentenáriumi évfordulója volt -, az Adyt idéző novemberi érmindszenti zarándoklatokról, avagy a térség Petőfi- és Rákóczi- emlékei ápolásáról lett legyen szó. Kezdetben sok függött a személyes kapcsolatokon, az adódó lehetőségek felismerésén. A magam szempontjából sokat köszönhetek az Anyanyelvi Konferencia akkori vezetőjének, a Kárpát-medence magyar művelődési élete valódi „utazó nagykövetének”: Pomogáts Bélának - több felvidéki mai jó barátommal ő ismertetett meg, hozott össze bennünket, hasonlóan például a Magyarok Világszövetsége akkori alelnökéhez, Dobos Lászlóhoz és munkatársához, Pogány Erzsébethez. Így most visszaemlékezve: megható, szinte romantikus az azóta élő, erősödő és terebélyesedő kapcsolatok megszületésének sora. De számomra többek közt nagy élmény volt Szenc meglátogatása, vagy Kassán a Kazinczy Napokon való részvétel De hadd tegyek említést a Köteles Lászlóval máig élő kapcsolatáról, Füzék Erzsébet, Boda Ferenc, Mézes Rudolf, Z. Urbán Aladár ismeretségéről, meg arról, hogy ezen barátságoknak köszönhetően láthattuk vendégül nagyon sok általam (így az EMKE égisze alatt) szervezett rendezvényen a felvidéki magyar élet kiválóságainak sorát. Hiszen ünnepi szónokaink, előadóink között, mint Köteles László és Kolár Péter, olyan személyiségek jelenlétével is büszkélkedhettünk, mint Duray Miklós, Duka Zólyomi Árpád, Jakubecz László, Hrubik Béla.

- Mit jelent számadra a Fábry Díj odaítélése?

- Az indoklás szerint e kitüntetést a Kárpát-medence magyarságának összefogásáért tevékenykedő nem szlovákiai személy kaphatja meg. Elismerésként fogadom el és veszem át a több mint három évtizedet meghaladó közművelődési tevékenységem jutalmaként elsősor-

ban is azok felvidéki vonatkozásaiért. Az élő Rákóczi- szatmári és majtényi, a szödemeteri Kölcsey-, az erdődi, szatmári és nagykarolyi Petőfi-, a novemberi érmindszenti Ady-megemlékezések, valamint a kisebbségi politikai életünk gondjait boncolgató Jakabffy Napok által az összmagyar színes, változatos és mégis egységes kulturális és történelmi örökség országhatárokon átívelő népszerűsítését szolgálják. Gazdag, sokakat érdeklő hagyomány birtokosa a szülőföldem. Azzal kellően sáfárkodni nemzeti kötelesség. Megtisztelő, hogy munkámat messzi vidékeken is figyelemmel kísérik, támogatják és elismerik. Kisebbségiként azonban szokatlan, hogy „kívülállók” is felfigyelnek az értékteremtésre. Hiszen jogos és természetes elvárás lehetne, például a Csemadokra gondolva, hogy a szervezet munkatársainak az elmúlt több mint hetven esztendő eredményes munkáját, mint Szlovákia egésze szellemi öröksége egy része őrzője és éltetőjeként az országot alkotó többségi nemzet által vezetett kormány művelődési tárcája is érdemben értékelje. Hiszen a Csemadok nem egyszer komoly áldozatokat követelő munkájának köszönhetően Szlovákia kultúrája lett és lesz éltetően gazdagabb, európai kisugárzású, kapcsolatokat teremthető és folytatható tényező. Ugyanezt elmondhatnám román vonatkozásban én is, akár Ady Endre, Dsida Jenő, Kölcsey Ferenc, Páskándi Géza, Szilágyi Domokos esetében vagy kultúránk bármelyik (esetemben) Szatmárhoz és térségéhez kötődő kiváló alkotójáról - mindazokról a rendezvényekről, melyeket az EMKE égisze alatt én, vagy különböző szervezetek irányítása alatt mások sikerrel szerveznek.

(Folytatás a 9. oldalon)

Január

* Kezdetét vette a nemzeti összetartozás éve.

* *Január 16-án hagyományosan koccintással emlékeztek Szklabonyán Mikszáth Kálmán születésének évfordulójára.*

* Január 21-én Balassagyarmaton került sor a megyei Madách-ünnepségre, valamint díjátadóra.

* *A magyar kultúra napja alkalmából Csemadok Közművelődési Díjat vehetett át Tóth László, a lukanényei alapszervezet tagja, a helyi citerazenekar vezetője.*

Február

* *Komolyzenei farsangi koncert részesei voltak az érdeklődők Csábon és Ipolybalogon az AlisAdam PianoDuo jóvoltából.*

* Február 9-én farsangi Máriásversenyt szerveztek Ipolybalogon a Korona Panzióban, melynek győztese Gyurász Pál lett.

* *Február 15-én vidám télüző farsangi rendezvény volt az inámi kultúrházban.*

* Február 15-én került sor Ipolynyéken a hagyományos, Karnevál c. zenés programra.

* *Február 16-án a hagyományos sakkturna helyszíne volt az ipolybalogi Korona Panzió. A polgármester vándorserlegét Gyurász Péter érdemelte ki.*

* Február 16-án kettős könyvbemutató volt Nagycsalomján. Molnár Imre: Áldozatból fakadó szentség és küldetés, valamint Hrubik Béla: Sorsközösségben c. könyvéről beszélgettek az érdeklődők a szerzőkkel.

* *Február 22-23-án mutatta be a Csemadok Ipolynyéki ASZ Mics Károly Színháza Csoportja Barry Connors: Fruska c. vígjátékát.*

* Február 29-én parlamenti választásokat tartottak Szlovákiában. Egyetlen magyar párt sem került be a szlovák parlamentbe.

* *Nyugdíjas-találkozót szerveztek Csábon a település szépkorú lakóinak.*

Március

* Március 5-én „Hazajáró“ közönségtalálkozóra került sor Jakab Sándorral és Kenyeres Oszkárral Ipolynyéken, a kultúrházban.

* *Március 7-én a Csemadok Nagycsalomjai Alapszervezetének tagjai budapesti látogatás keretében meglátogatták a Parlamentet.*

* Március 8-án Nagycsalomján rövid megemlékezést tartottak Esterházy János tiszteletére.

* *A koronavírus-járvány miatt fel függesztették a nyilvános istentiszteleteket, az iskolák távoktatásra álltak át, és több megszorító, korlátozó intézkedés lépett életbe.*

* A korlátozó intézkedések miatt

szűk körű, ill. egyéni megemlékezésekre került sor az 1848-as forradalom évfordulóján, így pl. Ipolybalogon és Ipolyzacsénykén, valamint rendhagyó módon emlékeztek Ipolynyéken, a Balassi Bálint MTNYAI-ban is.

* *A parlamenti választások követően megalakult új kormány oktatási miniszterének államtitkára lett az SaS listáján induló csábi Filip Mónika.*

Április

* A magyar költészet napján a Csemadok NTV tagjai rendhagyó módon emlékeztek a járásunkhoz kötődő jeles irodalmi személyiségekre: Madách Imrre, Balassi Bálintra, Mikszáth Kálmánra, és Zs. Nagy Lajosra.

* *Lezárultak az alapiskolába történő beíratások, és nyilvánvalóvá vált, hogy a gyermeklétszám kedvezőtlen alakulása miatt az óvári egyházi iskola szeptembertől bezárja kapuit.*

Május

* Rendhagyó májusfaállításra került sor Ipolybalogon, amelyet az érdeklődők a település FB-oldalán követhettek.

* *Május 3-án az alsóesztergályi temetőben emlékeztek a Csemadok NTV képviselői Kubányi Lajos festőre.*

* Ipolykeszin anyák napja alkalmából kis ajándékot juttattak el a falu anyukáihoz, nagymamáikhoz.

* *Háborús hősökre emlékeztek Ipolybalogon a település szervezeteinek, intézményeinek képviselői.*

* Május 30-án kis csomagokkal kedveskedtek Ipolykeszin a gyermeknap alkalmából a falu fiataljainak.

Június

* *Június 3-án került sor az MKP járási konferenciájára Inámban.*

* Június 4-én volt 100 éve hogy aláírták a trianoni békeszerződést. Ebből az alkalomból megemlékezésekre került sor Apátújfalun, Bussán, Dacsókeszin, Csalárban, Inámban, Ipolykeszin, Csábon, Ipolybalogon, Ipolyhídvégen, Ipolynyéken, Ipolyszacsénykén, Ipolyvarbón, Kelenyén, Kóváron, Lukanényén, Nagycsalomján, Zsélyben, valamint egész napos programot szervezett a Csemadok NTV is több, Ipoly menti településen, amelyen részt vettek a magyarországi oldalon fekvő községek képviselői is.

* *Ipolykesziről érkezett hívők is részt vettek Balassagyarmaton a felvidéki családokért és a magyar nemzet vezetőiért felajánlott szentmisén.*

* Rendhagyó ballagásokon búcsúztak a járás alapiskoláinak végzősei iskoláiktól a tanév végén.

Július

* *Új előjáró került a Nagykürtösi Járási Hivatal élére a zsélyi Mária*

Rechová személyében.

* Július 25-én 51 év után ismét Annabál volt Sósáron, a volt fürdő területén.

* *Július utolsó napján Sósárba látogatott Ján Mičovský földművelési és vidékfejlesztési miniszter.*

* Befejeződött a csalári templomtorony felújítása.

Augusztus

* *Lengyel küldöttség látogatott augusztus 1-jén Nagycsalomjára, ahol megkoszorúzta a helyi temetőben nyugvó Andzej Paruch lengyel kiskatoná sírját.*

* Augusztus 2-án szerényebb, viszszafogottabb körülmények között és létszámmal került sor a XVI. Szent Korona Ünnepre Ipolybalogon. A szentmise főcelebránsa Varga László kaposvári megyéspüspök, főszónoka pedig Surján László a KDNP tiszteletbeli elnöke volt.

* *Testvértelepülési találkozóra került sor augusztus 7-9. között Ipolybalog és Budakeszi önkormányzatainak, szervezeteinek képviselői között.*

* A koronavírus-járvány miatt elhalasztott Palóc Világtalálkozó „Kékpántlika“ elnevezésű versenye az online térben valósult meg.

* *Augusztus 15-én a helyi önkormányzat és a Csemadok ASZ szervezésében Családi nap volt Kóváron.*

* Augusztus 20-án nyilatkozatot írt alá a Híd, az MKP és az Összefogás vezetője egy majdani közös politikai képviselét megteremtése érdekében.

* *Államalapító királyunk ünnepén megemlékezést tartottak Apátújfalu polgárai a helyi Szent István-szobornál.*

* Augusztus utolsó előtt szombatján gulyásfőző versenyt szerveztek Sósáron.

* *Augusztus 29-én került sor Ipolykeszin a hagyományos Leccsófesztiválra.*

Szeptember

* Rendhagyó módon, a higiéniai előírások és egyéb rendeletek fokozott betartásával indult az új tanév iskoláinkban.

* *Szeptember 6-án emlékeztek Inámban a meghurcolt katolikus papokra, hívekre és Mons. Lénár Károly pápai káplánra.*

* Szeptember 8-án vehették át a Rákóczi Szövetség beiratkozási ösztöndíjait a járás magyar alapiskoláiba iratott elsőseinek szülei.

* *Szeptember 10-én adták át Kelenyén az új, modernizált közvilágítást.*

* Szeptember 20-án rendezte meg a Csemadok NTV a Juniális elnevezésű kulturális ünnepélyét Kóváron, a szabadteri színpadon.

* *Szeptember 3. vasárnapján a Felvidéki Imakilenced 9. állomásának helyszíne volt Ipolykeszi.*

Október

* Október 4-én megemlékezési szentmise volt Bussán, amelyet minden élő és elhunyt Csemadok-tagért ajánlottak fel.

* Október 11-én került sor a magyarnóta-énekesek országos minősítő versenyére, az Őszirózsára. A járványügyi korlátozások miatt szűk körben lezajlott verseny a Csemadok FB-oldalán a virtuális térben is követhető volt.

* Októberben ismét távoktatásra álltak át iskoláink a járványhelyzet miatt.

* Október 26-án Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben részesült az Ipoly mentéről származó Balga Gabriella operaénekes.

* Rendhagyó módon, apró ajándék eljuttatásával köszöntötték a község szépkorú lakóit Ipolykeszin.

November

* A Pueri Fabri gyermekképzőművészeti-versenyre beküldött alkotásokból rendeztek kiállítást az Ipolyi Arnold Alapiskolában.

* Befejeződött az Ipolybalogi Ipolyi Arnold Alapiskola külső felújítása, a tető és a homlokzat szigetelése

* A járás több iskolája (Ipolybalog, Ipolynyék, Ipolyvarbó) is sikeresen pályázott az oktatási minisztérium multikulturális és regionális nevelés fejlesztését elősegítő pályázatán.

December

* December 6-a környékén Inámba, Ipolybalogra, Ipolykeszire és Lukanényére is ellátogatott a Mikulás a gyermekek nagy örömeire.

Összeállította: -ná-

(Folyt. az első oldalról)

Újévi gondolatok

Az egyén sorsa, a nemzet sorsa elválaszthatatlan egymástól. Amit és amennyit leteszünk a haza oltárára, csakis annyit remélhetünk majd vissza. Van egy szép mondás: „Ne azt kérdezd, hogy mit tud érted tenni a hazád, hanem azt, hogy te mit tudsz tenni a hazáért.“ (J.F. Kennedy) Az utóbbi húsz évben a felvidéki tudat is kezd előtérbe kerülni, ami megbecsülendő, csak még tartalommal nem tudta senki úgy megtölteni, hogy azt minden felvidéki egyformán a magáénak érezze. Reméljük, hogy jelenlegi megosztottságunk csillapodni fog, és képesek leszünk száz év után tudatosítani, hogy sorsunk csak annyiban fog a javunkra változni, amennyit mi közösen hajlandók leszünk érte tenni. Számunk egyre fogy, így az időnk is a megmaradásra, túlélésre.

Szűkebb hazánk, a kürtösi régió, veled, velünk mi lesz? Ha a területén élő magyarságot vesszük, akkor ez nagyon hasonlít a Felvidéken élő magyarság elosztására. Nálunk is vannak nagyobb, többségében magyar lakta falvak, Ipolyhídvégtől Kóvárig, Ipolynyékig, ez a vonal Nagykürtösig elszűkül a Tótygarmat-Csáb szakaszon, majd Zsélytól Óvárig megint egy kicsit újból kibővül. Régióinkban gazdaságilag nem is lehetne nagyobb kivételekre mutogatni, hiszen az ország egyik legelmaradottabb vidékeihez tartozik, azonban magyarságuk, identitásuk megvallásában már mutatkoznak különbségek. Lásd a népszámlálási adatokat, az iskolákat, a helyi aktivitásokat. Távol legyen tőlem, hogy most elmarasztaló megjegyzéseket tegyek, mert ehhez nincs jogom sem felhatalmazásom. Összegezve csak arra akartam a figyelmet ráirányítani, hogy van mit nekünk is átgondolni a mi házunk táján, a megújulás kényszere ránk éppúgy érvényes, mint bárki másra szeretett szülőföldünkön. Csak magunkra számíthatunk, keressük egymást, segítsük egymást még jobban, mert úgy érzem, nagyobb szükségünk lesz rá, mint eddig bármikor.

Boldog, sikeres, örömteli, közösségi munkában gazdag új évet kívánok!

Balogh Gábor

A palackba zárt kultúra

- Hogyan látod erdélyi szemmel a felvidéki magyar kultúra és ezen belül a Csemadok jövőjét?

- A múlt a jövő záloga. A Csemadoknak szinte kötelező módon van mit folytatnia. Nagy változások előtt állunk - ezt állítja mindenki, s hiszem én is. A világjárvány lecsengését követően - alkalmazkodva a realitásokhoz - mihamarabb meg kell találni a folytatás járható útjait. Nemzeti és kisebbségi létünk egyaránt bizonyítja, hogy kultúránk szerves éltetése nélkül elképzelhetetlen a jövő. Vonatkozik ez a Felvidékre, Erdélyre, a Partiumra, Kárpátaljára - a Kárpát-medence általunk is lakott bármelyik térségére, vidékére. A talpra állásban, az újraindulásban, gondoljunk csak a 90-es évek romániai változásait közvetlenül követő időkre, a művelődési élet megélénkülése adta a biztos fogódzót és támaszt. Közös kultúránk tudatos éltetése pedig önértékünk és összetartozásunk erősödését is segíti. El-elkeseredem néha azon, ami ma van - vagyis: azon, ami nincs... Mert pillanatnyilag szinte tétlenségre vagyunk kárhóztatva... A redőnyt lehúzni azonban nem szabad! Az idén esedékes rendezvényekre gondolva, tervezve a szeptembert követő, remél-

hető újraéledést, a kultúra reneszánszában reménykedek, bízom.

Szülőföldem és a Felvidék kapcsolatairól tettem említést kérdéseidre adott válaszaimban. Szatmári szemmel itt kopogtat a küszöbön egy négyesztendős, hitem szerint az összmagyar és a nagyvilág szempontjából egyaránt jelentős, Petőfi-emlékezéssorozat. Csúcspontja a 2023-as születési bicentenáriumi évforduló lesz. Annak előkészítésében, nyitányában Szatmárnak, s velünk együtt Nektar, a Felvidék egészének jelentős szerepe lehet. Csak élnünk kell vele. Kiskőrösi barátaimmal szoktam élcélődni, célozgatni arra, hogy ők még századokig elvitathozhatnak azon: költőnk náluk, Kiskunfélegyházán, avagy máshol született-e. Azt azonban senki sem kérdőjelezheti meg, hogy a „feleségek feleségét“ Nagy-károlyban ismerte meg, és Erdődön mondták ki mindketten a boldogító igent. Idén 175 éve lesz Szendrey Júlia és Petőfi Sándor megismerkedésének, jövőre pedig házasságkötésük kerek évfordulója - megelőzve a költő születése 200., majd a halála (vagy eltűnése) ugyancsak közelgő 175. évfordulóját. A házasságnak a Felvidékhez is sok köze van - hiszen az erdői eljegyzésre jövet 1847 nyarán útba ejtette

A CSEMADOK NTV 2021-es évének programját a Kürtös februári számában közöljük.

Bejét, meglátogatta Tompa Mihályt, majd Királyhelmece érintésével utazott tovább. Állandó kapcsolatban állt ugyanakkor előbbi felvidéki barátaival, köztük az utazásairól részletesen tájékoztatott Kerényi Frigyessel. A szerelmes költő kapcsolatainak, útvonalának feltérképezése, ismertetése közösen elvégzendő feladatok sorára figyelmeztethet bennünket. Útikalauz, prózai és lírai alkotások gyűjteményes kötete, tanulmányok sora láthat napvilágot... Egymást támogatva... A Csemadoktól átvett Fábry Zoltán-díj - számomra ezirányú kötelezettségek teljesítésére figyelmeztet.

Palócz

1 híján 20

Miről is van szó ebben a szokatlannak tűnő címben? Arról, hogy közéleti havilapunk, a KÜRTÖS immár megjelenésének XIX. évfolyamába lépett. Vagyis egy híján húsz éve állunk szűkebb pátriánk magyarságának szolgálatában.

Annak idején a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya Elnökségének néhány tagja (Balogh Gábor, Bodzsár Gyula, Hrubík Béla, Kliment Éva, Urbán Aladár) gondolt egy merészet, hogy jó volna a korábban megszűnt PALÓC hetilap helyébe megjelentetni egy magyar nyelvű újságot a járásunkban élő magyarok tájékoztatása érdekében. Tett követte a gondolatot, és a Területi Választmány felvállalta a KÜRTÖS névre „keresztelt” közéleti havilap megjelentetését 16 oldalon. Bizony, lassan már húsz éve, hogy minden hónapban olvasóink kezébe kerül a Mikszáth Kálmán és Madách Imre szülőföldjén, vagy ha úgy tetszik, a Középső-Ipoly mente térségében élő magyarok kulturális, társadalmi és politikai életének krónikása, a KÜRTÖS.

Digitális világunkban az internet jóvoltából számtalan hírportál, közösségi oldal kínál információkat, olvasnivalókat, amelyek kétségtelenül hátrányos helyzetbe hozzák, de nem helyettesíthetik a nyomtatott sajtót, legkevésbé a helyi sajtót. Ez utóbbi ugyanis elsősorban az adott térségben élő emberekről, az ottani eseményekről szól. És tegyük hozzá, nagy segítségükre lesz azoknak, akik majd 50, 60 vagy 100 év múlva kutatnak levéltárakban jelen korunk történései után. Merthogy lapunk egy-egy példányszámát megküldjük a szlovák levéltárnak és a magyarországi Országos Levéltárnak is.

Lapunk megjelenésének anyagi forrásait jobbra pályázatokból igyekszünk biztosítani. Elsősorban a szlovák kormány Kisebbségi Kulturális Alapjának és a magyarországi Bethlen Gábor Alap támogatásának köszönhetően sikerül biztosítani lapunk rendszeres megjelenését, de köszönettel tartozunk járásunk azon önkormányzatainak is, amelyek hónapról hónapra bizonyos példányszám megvásárlásával is segítségünkre vannak. Köszönet jár bolti terjesztőinknek, külső munkatársainknak és nem utolsósorban hűséges olvasóinknak, akik minden hónapban megvásárolják lapunkat, amely lapszámonként mindössze potom 50 centbe kerül. Ami csak hat euróval terheli meg éves kiadásait. (Csak zárójelben: Ha jól belegondolunk, ez kevesebb, mint mondjuk két doboz cigaretta ára.)

Végezetül arra kérjük állandó olvasóinkat, terjesztőinket, hogy ajánlják a KÜRTÖST azoknak a figyelmébe, akik eddig valamilyen oknál fogva nem érdeklődtek lapunk iránt, amely, meggyőződésünk, hogy a mostaninál jóval több olvasót érdemelne.

Bodzsár Gyula

2021-ben a kijárat befelé van, fogadom!

Ennek a mondatnak hallatán, aki elgondolkodik rajta, mire is gondolhat?

Kijárat csak kifelé lehet bárhonnan, vagyis egy kivétellel... Mégpedig, ha ezt a mondatot az életünk nehézségeire, problémáinkra vetítjük rá.

Gondjainkból kijutni csak befelé megközelítve lehet igazán, ha elismerjük, hogy minden cselekedetünk, tettünk, beszédünk először az agyunkba belejutó gondolatok eredménye. Kivétel nélkül mindenféle megnyilvánulásunkat megelőzi a gondolatunk! Azt tudjuk, hogy a gondolatunkat valamelyik másik felsőbbrendű részünkkel valahogyan - ha akarjuk - befolyásolhatjuk, irányíthatjuk, alakíthatjuk.

Tehát, ha egy kellemetlen eseményből ki akarnánk szabadulni, akkor lehet, önmagunkba befelé nézve kell megtalálnunk ezt az eseményt okozó gondolkodást? Ha pedig meg megtaláljuk, akkor meg kijutunk?

Igen, de tudósok szerint egy ember agyán egyetlen nap kb. 60 000 gondolat száguld át, akkor valljuk be, ez nem egy könnyű feladat.

Szoktuk mondogatni, hogy a harag rossz tanácsadó. Ha ebben egyetértünk, akkor meg is találtunk egy belső utat, amin el tudunk indulni: meg kell szabadulnunk a haragtól! Szerintem ezzel sem állítok újat vagy olyat, amivel ne értene mindenki egyet. Abban is egyetérthetünk, hogy ezt megtenni nem egyszerű, sőt sok esetben elképzelhetetlennek is tűnik még lehetősége is. De, amint most a saját gondolatvilágunkról beszélünk, és ott a képzeletünknek, csak önmagunk szabhatunk önmagunknak határt, ezért képzeljük el, hogy a harag, ha akarjuk, eltűnik. Ha elsőre nem akarna csak úgy eloszlni, akkor hívjuk segítségünkre a bocsánatot kérek vagy a megbocsátok mágikus kifejezéseinket. Ezekről a kincsekről tudjuk, csodákra képesek az anyagi világban is.

Ha már elindultunk ezen a belső önfeloldozó egyéni úton önmagunkban, akkor kérjünk bocsánatot - illetve bocsássunk meg gondolatban - az általunk szeretett vagy ez idáig nem szeretett és megbántott személyektől. Ha idáig eljutottunk, folytassuk a megtisztulást, és az eddigi életünkben elkövetett bűneinkért, vagy akár szüleink által elkövetett bűneikért, vagy aki hiszi a reinkarnációt, előző életei bűne miatt is kérhet bocsánatot. Okozhattunk tudtunk nélkül is olyat, aminek más nem örült... hát ezért is kérjünk feloldozást.

De már ha itt tartunk, akkor egyénileg aki, akibe vette a hitét, Tőle is kérje a megbocsátást, hisz ha Ő valamennyiünket szeret, sok szomorúságot okozhattunk neki, amikor egymást gyepáltuk. Igen, most itt a mindent teremtő Jóistenre gondolok és a Szentlélekre, de természetesen Jézusra is. A bocsánatkérés és a megbocsátás a földön a legintelligensebb tett, amit az ember megtehet. A megbocsátás egyenlő azzal, hogy mivel az illető megbánta rossz tettét, elengedem az érte járó büntetést. Elengedi a megbocsátó úgy, hogy ezek után nem is emlegeti fel egyáltalán. A bocsánatkérő felismeri az ártó magaviseletét, megérti lényegét, és ezért törekszik rá, hogy még egyszer azt ne tegye. A bocsánatkérés és az elnézésekérés teljesen mást jelent! Míg, aki bocsánatot kér, meg akar változni, az elnézést kérő pedig azt sugallja árnyékoltan: Ő ilyen, várható máskor is az ilyen tette. Tehát, aki ezt a benső kijáratot felfedezi, megtalálja, fogadom, hogy kitalál! Ekkor, amúgy, mellékhatásként még betegségek is megszűnhetnek. Mi történe vajon akkor, ha ezt egy teljes nemzet megtenné egyszerre igazán hittel?

Miért ne lehetne ez a magyar, akit többen a tudás népének tartanak. Csak az a tudás érhet valamit, ami minden élőt felemel, ment, óv, segít, épít, összefog! Ezt az írást bennem a Kölcsey Ferenc által írt nemzeti imánk ihlette meg, amelynek soraiban ezt is írja: „Hajh, de bűneink miatt / Gyúlt harag kebledben, / S elsújtád villámídat / Dörgő fellegedben...” Ma ez a covid-vész... Talán ismét a bűneink miatt? Nepáli papok szerint: „Most vajúdik a Föld, és a Kárpát-medencében szüli a jövőt”... Pió atya szerint: „Magyarország egy olyan kalitka, amelyből egyszer még egy gyönyörű madár fog kirepülni. Sok szenvedés vár még rájuk, de egész Európában páratlan dicsőségben lesz részük. Irigylem a magyarokat, mert általuk nagy boldogság árad majd az emberiségre. Kevés nemzetnek van olyan nagyhatalmú őrangyala, mint a magyaroknak, és bizony helyes lenne erősebben kérniük hathatós oltalmát országukra!” A dalai láma szerint: A lehetőség eljött a számunka, hogy kibontakoztassák a képességeiket, és megmutassák a világnak szellemüket, kezdeményezőképességüket. Talán a gyógyító megbocsátás lenne ez a tudás?

Kedves emberek, akik olvastátok ezt az írást, azoknak köszönöm! Most itt a vége fuss el véle! Mái is élnek, ha meg nem haltak! Aki nem hiszi, járjon utána! Igen, ez mese lesz, vagy mesés lesz valakiknek. Kinek mi. Részemről nekem ettől mesés lesz az életem, és napról napra békésebb és szebb.

Ónodi Krisztián

Terbegec - helytörténet

(Folyt. a decemberi számból)

A 20. század eseményei Terbegecen is komoly változásokat hoztak. Az első világháború (1914-1918), majd az azt követő gyalázatos versailles-i szerződés Trianonban (1920. június 4.) rányomták bélyegüket a helyi lakosságra.

Az 1910-ben közzétett magyarországi népszámláláskor 274 lakost regisztráltak. Ennek 95%-a volt magyar (259 lakos), 5% szlovák (13 lakos) és 1% német (2 lakos). Az etnikai és felekezeti térképek is feltűntetik a helységet, szintén 1910 körül. Az 1914-ben készített közigazgatási térképen is szerepel. A falu 1918 előtt még Hont vármegyéhez és az Ipolynyéki járáshoz tartozott. Az országot szétdaraboló szerződés értelmében a falu a csehszlovák állam része lett, 1920-ban már Trebušovce, Terbušovce néven írják. Egy 1926-os újságban arról olvashatunk, hogy Terbegecet sok más környékbéli faluval egyetemben egy új járáshoz, a kékkőihez csatolták. Ismerjük az akkori helybéli iskola tanítóját, Csajkovszky Jánost, aki 32 évig tanított itt, egészen 1923-as nyugdíjba vonulásáig.

1928-ban több község is kérvényezte, hogy a helybéli iskolákban az oktatás nyelve magyar legyen, de a kérelmek süket fülekre találtak. Ezt bizonyítja a Prágai Magyar Hírlap egyik száma, melynek írásából idézünk: „A kékkői tanfelügyelőség körletébe tartozó néhány magyar község igen sokat harcolt, hogy iskoláinak tanítási nyelve magyar legyen; például Sirak község tanítási ügyében egy ízben a zsupán elrendelte, hogy az oktatási nyelv a magyar, ez azonban csak írott malaszt maradt. Majd pedig Terbegec község kérvényezte a magyar oktatási nyelvet, de mindhiába.” Ma már az iskola egykori épülete családi házként funkcionál.

Szintén ebből az újságból értesülünk arról, hogy az 1936-os esztendőben az országos keresztényszocialista és magyar nemzeti párt új helyi szervezetei alakultak sok településen, köztük itt is. Az elnök: Fekete János, ügyvéd elnök: Sebény Sándor, alelnök: Raeskö István, jegyző: Egyri Ödön, titkár: ifj. Dubraviczky Ernő, pénztáros: Kovács András, ellenőr: Dubraviczky Imre. 1929-ben írják, hogy Terbegecen és a szomszédos Gyürkiben van néhány közismert orvvadász, akiket már a csendőrök tetten értek, mégis megkapták fegyvertartási engedélyüket.

1938-ban az I. bécsi döntés értelmében ismét Magyarországhoz tartozott. Ekkor neve újból Terbegec. 1938. november 8-án a magyar királyi honvédség csapatai birtokba vették. Már Bars és Hont k.e.e. vármegyékhez tartozik (székhely: Léva), és az Ipolysági járásba van besorolva. 1939-ben az ipolynyéki körorvos körzetéhez tartozott. Még ebben az esztendőben kitört a II. világháború. Az 1941-es katonai térkép is rögzíti a falut.

A kötelező bevonulás elől a helybéli férfiak sem voltak kivétel. Magyarországra a háború borzalma 1944 tavaszán köszöntött be, amikor a németek elfoglalták az országot (Margaréta-hadművelet). A front viszont csak később, az 1944-es esztendő vége felé érte el a vidéket. Amikor a háborús időkről kérdeztem a hellyel kapcsolatban, adatközlőm, Tóth Vince elmondta, hogy a faluban 2 halálos áldozat volt, mindkettőjünkkel egy becsapódó aknagránát végzett. Elmesélte azt is, hogy a németek a nyéki kataszterhez tartozó Leklincből lövedékeket is lőttek a szovjetekre erre az irányba. Szintén tőle tudom, hogy a szomszédos Kökesziben a kisgyerekeknek megengedték a németek, hogy ők maguk süthették el az ágyút. Egy másik adatközlőm, Kovács Erzsébet (lakik: Ipolyság, szül.: Terbegec, Petrezsél néven) azt mesélte, hogy kislányként, amikor még a faluban laktak, éjjelente az eget megvilágították a Sztálin-gyertyák (a szovjet katyusa), és az oroszok részéről az erőszakoskodás sem maradt el. A németek inkább barátságosak voltak, és intelligensek. A környéken három hétig folytak a harcok, a front vonult tovább keletnek.

Aztán jött 1945, a háború utolsó esztendeje, és újabb szomorú időknek néztek elébe az emberek. A falut újból elcsatolták

Csehszlovákiához. Trebušovce, Terbegec alakban írják ekkor. 1948-ban Trebušovce néven ismeretes.

1951-ben a községben és a környéken megvalósul az autóbusz-közlekedés. „...Valamennyien örömet és hálájukat fejezték ki azért, hogy Terbegec és Pôtor között életszínvonalunk emelkedésének újabb jeleként megindult az autóbusz-közlekedés. Díszkapuval és virágsokrokkal üdvözölték az első autóbust, amely lehetővé teszi Terbegec, Gyürki, Kökeszi, Sirak, Szelény és Dacsókeszi dolgozóinak, hogy fáradtság nélkül utazhassanak munkahelyeikre...“

Az '50-es években élt a faluban egy Kovács Béla nevű férfi, aki fontosnak tartotta a helyi kulturális életet táplálni. Ő ezt citerával és furulyaszóval színesítette. Igazi tehetség volt. Bár ehhez sajnos alig maradt ideje, hiszen minden nap hajnalban kelt, és este ért haza a munkából. Nagykürtösön dolgozott.

1959-ben valósul meg az „első közös aratás“, amely a kezdetekben úgy tűnt, nem fog sikerrel járni. A helyi párt-szervezet elnöke ekkor Krnáč Vince, a szövetkezeti elnök Paulenda András voltak. Végül aztán meglett a gyümölcse a kitartó munkának, és a falu az elsők között végzett a járásban. A történet Jakus Vince elbeszélései nyomán maradt fent. Az 1960-as években a faluban Kiss Lajos gyűjtötte a nótákat, amelyeket fel is játszott. Az adatközlők között találjuk a már említett, citerán és furulyán játszó Kovács Bélát, aztán megemlíthetjük Strancsik Istvánné Petrezsél Máriát, Sebény Ilonát, Kovács Lászlót, Petrezsél Sándorné Máté Margitot. Ebből az évtizedből írják a lapok, hogy kulturális téren Terbegec példaértékű munkát végez. Az akkori Csemadok-elnök, Fonódy András vezetésével és segítségével zenekart is alapítottak, s a hangszerket saját erőforrásból vásárolták meg. Egy 1970-es újság cikkében szót ejtenek a terbegeci népviseletről is. Néhány sor ebből a cikkből: „Terbegecen a női öltözet alapját a századforduló idején a slingelt ujjú féling és vászonpendel képezte. A félinget még az első világháború előtt felváltotta a vászon hosszúing, amelynek ünnepeken viselt darabjait lapos- vagy keresztmetszetes himzéssel varrták ki... Terbegecen a lányok is viseltek kendőt, főleg télen... A menyecskék a hajukat kontyba tűzték, majd fehér „feketővel“ lekötötték. Erre került a fogacska, majd a villuska, amelyet még hétköznapi is viseltek...“

Az 1975-ös évben új művelődési ház és színpad létesült a községben. Az 1980-as és '90-es évek táján nagy események, változatosságok nem történtek a faluban, viszont történt egy szomorú eset: 1999 nyarán, a nagy esőzések következtében árvíz pusztított a faluban, a környékbéli falvakat sem kímélve. A legnagyobb károkat Terbegec szenvedte el, mintegy 1 millió 775 ezer korona támogatásra volt jogosult. 2000 kora tavaszán betörés volt. A mezőgazdasági szövetkezet lakatlan társasházába tört be két fiatal helybéli. Az ipolynyéki körzeti rendőrség hamar elfogta őket, akik a 15 ezer korona értékű eltulajdonított tárgyakat önként átadták nekik.

Ez év júniusában történt, hogy egy biztonsági őr ismerőse társaságában vetette le szolgálati ruháját és pisztolyát. A pisztoly elsült, megsebesítvén a 23 éves férfit. 2001 elején a határban megrepedt egy gázvezeték, ami három négyzetkilométernyi területet érintett, elhamvasztva mindent. Egmilliók korona kár keletkezett. 2003-ban átadták a megújított könyvtárat, amely a magyarországi Jobboldali Ifjúsági Közösség támogatásával valósult meg, és több mint háromezer könyvr érkezett. 2005-ben a lapok arról írnak, milyen égetően fontos lenne a helybéli templom felújítása. Az életveszélyessé lett épületet be kellett zárni, a miséket a ravatalozóban tartották meg. Már ekkor több mint egy évtizede fáradoztak a rendbetételén, de legalább másfél millió koronára lett volna szükség, amit e kis község nem állhatott.

Az 1950-es évek elején épített útszakasz katasztrófális állapotban volt, ez pályázati támogatásból teljesen megújult, ismét rendesen lehet közlekedni. Az utóbbi esztendőkből felújításra került a helyi ravatalozó és a kultúrház is.

Jánoska Mátýás (befejezés a következő számban)

„Hull a pelyhes fehér hó...” - Mikulás járt Inámban

Decemberben van az év legszeretetteljesebb ünnepek köre: advent, Mikulás napja, karácsony, majd az óévbúcsúztató, a Szilveszter.

Az Inámi Önkormányzat a helyi Csemadokkal karöltve a rendkívüli helyzetre való tekintettel igaz, hogy nem a hagyományos Mikulás- és karácsonyváro ünnepség keretében, de az idén sem feledkezett meg a tökéletes Mikulás-napi rendezvény lebonyolításáról, és tette emlékezetessé ezt a napot a kicsik és nagyok számára egyaránt.

2020. december 6-án a késő délutáni órákban Mikulás járta a falu utcáit, és minden házhoz ajándécsomagot vitt. Igaz, hogy nem fedte pihe-puha hótakaró a tájat, de hangulatos zene szólt a hangszóróban, és az ünnepi díszbe öltözött település apraja és nagyja a háza előtt várta a nagyszakállút és a meglepetést. Az idei Mikulás nem csupán a legkisebbeknek vitt ajándékot, minden család ajándécsomagot kapott telis-tele mindenféle finomsággal, kielégítve minden korosztály igényét.

Köszönjük az Inámi Önkormányzatnak, a polgármesteri hivatalnak és a sok önkéntesnek, akik nagy-nagy szeretettel gondosan osztályozták, csomagolták az ajándékokat, hogy meglepetést és örömet szerezzenek mindannyiunknak.

Éppen ezért nagyon sokunkat sokkolt a sok rosszmájú, indulatokkal teli bejegyzés a Facebook-oldalon, akik ezt a nemes gesztust becsmérelték, indulatokat szítottak mind a falu előljárói, mind az itt élők ellen. Tették ezt azok, akik évek óta külhonban élnek vagy kis falunk határain túl. Volt, aki arra buzdította a még itt élőket, hogy hagyják el a „porfészeket” elfeledve honnan indultak, hol vannak a gyökereik. Ezek a nyomdafestéket nem tűrő bejegyzések sértőek voltak mindannyiunk számára, akik itt élünk, és a jövőben sem szándékoznak elhagyni ezt a kis települést. Mindezek a kommentelők elfeledték, hol szívták magukba az anyatejet, hol tették meg az első lépéseiket, hol játszottak önfeledten az óvodában, a helyi futballpályán, hol tanulták meg a betűvetést. Elfeledték gyermekkori pajtásaikat, rokonaikat, szüleiket. Mindannyiunk életében kell hogy legyen egy hely, egy otthon, ahová hazatérhetünk, és ez jelenti gyökereinket. Ne feledjük, az élet néha kegyetlen játékot űz velünk, lehet, hogy egykoron majd ez a „porfészek” lesz az a hely, amely befogadja őket, és otthont ad nekik. Becsmérelni a legkönnyebb, de tegyék ezt azután, miután felmutattak valamit az életben, amire büszkék lehetnek. Vajon van ilyen?

Állítom, hogy mind a polgármester, mind a képviselő-testület, valamint a polgármesteri hivatal alkalmazottai élvezik a falu lakosai zömének bizalmát, büszkék vagyunk rájuk, hogy egy ilyen csapat képviseli a falu érdekeit, akik időt, fáradságot nem kímélve értünk és a faluért dolgoznak, és hogy milyen eredménnyel, mi sem bizonyítja jobban, mint a kézzelfogható eredmények sora a település fejlesztése területén. Kevés település büszkélkedhet ilyen összetartó önkormányzattal, akik egy emberként küzdenek a falu érdekeiért, és mindenben támaszai polgármesterünknek.

Nehéz időket élünk, a COVID-19 mindannyiunkat próbára tesz, ne tegyük még nehezebbé egymás életét, ha nem tudunk segíteni, legalább ne támadjunk alaptalanul és ok nélkül! Nos, kommentelők, mi itt, Inámban szeretetben akarunk élni, ne romboljátok le azt a várat, amit gondosan felépítettünk, induljatok ki magatokból, miben vagytok különbek, többek, mint mi, mindannyian?

Nagy Mária

Reménységgel teli jövő

Jeremiás próféta mondja: „terveket gondoltam el felöletek - mondja az Úr; ezek a tervek a békére vonatkoznak, nem a pusztulásra, mert reménységgel teli jövőt szánok nektek” (Jer 29,11). A 2021-es esztendő is ilyen, reménységgel teli jövő.

Milyen a mi reményünk, mit várunk, mire számítunk? Mindenki meg tudja fogalmazni felszínes

vagy legbensőbb vágyait, álmait, reményeit. „Remélem, megszűnik a gyilkos vírusbetegség!”, „Talán meggyógyul egy közeli hozzátartozó!”, „Biztosan helyreáll az élet!”, „Remélem, gyermekeink életét nem keseríti meg az elmúlt esztendő sok-sok bizonytalansága!” „Bízom benne, hogy lesz újra munkahelyem!”... Ehhez hasonló reményei vannak a nagy többségnek.

És bizony a papnak is vannak bizalommal teli reményei, reménységgel teli jövőképei: „Talán újra megtelnek templomaink!”, „Remélem, hogy megerősödik az Istenbe vetett bizalmunk!”, „Jó lenne, ha hitünk elmélyülne!”, „Talán a közösségünk újra nagy, erős és lelkesítő lesz!”. Papként én is szeretném hinni és remélni, hogy ezek nem beteljesületlen remények, hanem a valóság szavakba öntött előképei! Nem csupán ábrándozás, nem naív várakozás, nem fantazmák homályos látomása, nem valami valóságtól elrugaszkodott vágyakozás, hanem olyan jövő vizionálása, amely tanul a múlt hibáiból, levonja észszerű következtetéseit, és elég bátor ahhoz, hogy amin kell, azon változtasson.

Ennek megvalósításához pedig nélkülözhetetlen Isten megtartó kegyelme és a benne bízó ember, aki készséget mutat a változásra, élete megjobbítására, egy igazságosabb világ megformálására.

Tavaly ilyenkor már biztosan megfogalmazódott bennünk egy csomó elhatározás, körvonalazódott jónéhány program, és látszott, hogy hová szeretnénk eljutni. Az idei esztendő nem ilyen lesz! Még mindig sok kérdés van azzal kapcsolatban, hogy vajon szabad lesz-e programokon részt venni, mikortól lehet bármit is szervezni, letehetjük-e végre a maszkot, vagy életünk állandó része lesz-e, mint Kína nagyvárosaiban?

Mit fogalmazhat meg magában a hívő ember az új esztendő küszöbén? Elsőként talán azt, hogy ebben az esztendőben is Isten kezében vagyunk! Jöjjön bármi, mindig Isten irgalmában bízunk! Szent Pállal együtt megfogalmazhatjuk mi is: „Ki szakíthat el minket Krisztus szeretetétől? Nyomorúság vagy szorongatás, üldözés vagy éhezés, mezítelenség, veszedelem vagy kard? ... Mert biztos vagyok benne, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem szakíthat el minket Isten szeretetétől, amely Jézus Krisztusban, a mi Urunkban van.” (Róm 8,35. 38-39). És most mi hozzátelhetjük, hogy még a vírus sem!

Balga Zoltán

Add tovább - Ipoly menti tehetséges fiatalok karácsonyi örömmzenélése

Szenteste délutánján jelent meg a legnagyobb videómegosztó portálon az Ipoly menti tehetséges fiatal zenészekből álló zenekar karácsonyi dalfeldolgozása. A Kiss Band zenekar Csondor Kata Add tovább című dalát dolgozta fel, ezzel kedveskedve a rajongóiknak, a hallgatóságnak karácsony ünnepén.

„Az ötlet onnan jött, hogy szerettünk volna egy karácsonyi dalt közléteni. Az eredeti terv alapján a próbák során vettük volna fel a kisfilmet, azonban a jelenlegi járványügyi helyzet ezt nem tette lehetővé. Így jött létre a karácsonyi karanténdalunk“ - nyilatkozta Csáky Máté, a Kiss Band oszlopos tagja, az együttes hegedűse.

Hozzátette, ezzel a videóval rajongóiknak, a zene kedvelőinek akartak kedveskedni a karácsonyi ünnepkörben.

Az összevágott s precízen megszerkesztett profi kisfilmet szenteste délutánján tették közzé az egyik legnépszerűbb videómegosztó portálon.

A felvétellel kapcsolatban a zenész megjegyezte: „nem egyszerre, egy helyen s időben játszottunk, külön vettük fel az egyes hangszerek játékát, valamint az éneket is. Sokkal nehezebb így eljátszani, s a felvétel sem volt egyszerű.“

A végeredményen mindez nem látszik. A szólóénekes lányok eltérő, ám csodás, elbűvölő hangjuk összecseng. A különféle hangszereket megszólaltató zenészek a karácsonyi megnyugvást s harmóniát teremtik meg örömmzenélésükkel.

A Kiss Band tagjai fiatal Ipoly menti zenészek. Többségük középiskolás, a Nagykürtösi járás magyar falvaiból származnak. Fiatal koruk ellenére már jócskán van tapasztalatuk a zenélés terén.

A zenekar 2013-ban alakult az Ipolybalogi Művészeti Alapiskola növendékeiből, 2017 óta játszanak a mostani felállásban. Az ipolybalogi és környékbeli fiatalokból álló együttes az elmúlt közel nyolc év alatt számos felvidéki és magyarországi versenyen méretetett meg. A mára már önálló kamarazenekar számos könnyűzenei rendezvényen vett részt. Repertoárjukban magyar slágerek, népdalok, valamint angol nyelvű zenei számok is megtalálhatóak.

A Kiss Band jelenlegi felállása a következő: Böjtös Natália - ének, vokál; Hlavács Réka, ének, vokál; Rusnák Sára - zongora, cajon; Benko Reinold Krisztián - zongora, cajon, Csáky Máté - hegedű.

A zenei formáció idén nyáron tartotta meg lemezbemutató koncertjét Ipolybalogon. Sajnos, a jelenlegi járványügyi helyzet nem tette lehetővé a tömegrendezvények szervezését, így a zenekarnak is kevesebb fellépése volt. Ennek ellenére az őszi folyamán a magyarországi Horpácson is szórakoztatták a közönséget.

Fiatalok, tehetségesek, nagy jövő áll előttük. A karácsonyi örömmzenélésük a köv. linken tekinthető meg:

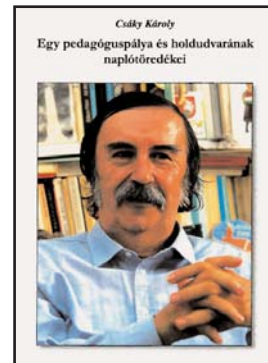
https://www.youtube.com/watch?v=-PMravEqfQ8&feature=share&fbclid=IwAR2I1btjK5xvscG_kIgeaklJd8vLfJ1EvH2PMH9li3Rzj-DzxToV-X5Y748

Pásztor Péter, Felvidek.ma

Könyvajánló

Csáky Károly:

Egy pedagóguspálya és holdudvarának naplótöredékei

A szerző: „Korunk nagy társadalmi átalakulásainak, változásainak valamennyien tanúi vagyunk. Mindezek sokunkat nagy kihívások elé állítják. A pedagógusokat

különösen. Hogy milyen kihívásokkal kell majd szembenézniük tanárainknak; milyen szemléletváltásra, módszertani alkalmazásokra lesz majd szükségük, arról most nincs szándékomban elmélkedni.

Így, a nyugdíj idején megélt tanévzárásokkor és tanévnyitásokkor immár a partvonalon kívülről szemlélve a dolgokat, egyet szeretnék csupán hangsúlyozni: a pedagógus-élethivatás bizony nem könnyű állapot, a vele járó helytállás olykor nehezen viselhető terhekkel jár.

Arra kérném a pályán kívülieket, ne hangoztassák csak úgy megszokásból, milyen jó a pedagógusoknak, hisz két hónapig nem dolgoznak majd. Ez így ugyanis felelőtlen kijelentés, nagy butaság, mivel tanáraink számára a kapuk június végével sem zárulnak be, s nem is szeptember elsejével tárulnak ki.

A pályámra való visszaemlékezéseket nem a szó klasszikus értelmében vett, az idő és a hely sorrendjének megfelelő naplót akartam írni, hanem emlékezetem tükörcserepeiből szerettem volna felvillantani valamit. Olyan eseményeket-történeteket, melyek a pedagógiai pályán, vagy pedagógusként a mindennapi életben érintettek engemet. Az olyan tanárt, aki az iskola falain kívül is jelen volt a közéletben, felvidéki magyar szellemi életünk mozgástereiben. A katedrán úgy is ott akart lenni, mint helytörténész és néprajzkutató, irodalmi hagyományaink ápolója s a honismeret művelője; amott pedig mint tanárember, a pislákoló lámpások táplálója.“

A könyvet ajánljuk minden pedagógusnak és a tanár úr minden volt diákjának!

Balogh Gábor

A komolyzenéről

Valahol azt olvastam, a zene a madarak dalolásából fakad. Ebből alakult ki minden ma ismert zenei stílus, irányzat. Nem tudom, hogy ez igaz-e, de nagyon is elképzelhető.

Ha egy nyugodt környezetben járunk, távol a mesterséges zajoktól, szebbnél szebb madáréneket hallhatunk. Leginkább az erdőt járva figyelhető, tapasztalható meg ez a csoda. Assisi Ferenc azt mondta, eme csodás madárdalolások, csicsergések mind-mind az Istent dicsőítik. Páratlan mindegyik hang, elképesztő, hogyan képesek kommunikálni egymással. Ahány madárfaj, annyi hang.

Az ember nem veszi észre ezt a csodás szépséget, vagy ha mégis, oly ritkán.

Voltak és vannak világhírű dalszövegírók, zenészek, akik nevére a világ mindig emlékezni fog, zenei műfajtól függetlenül.

Mégis, az újkor hajnalától, egészen napjainkig Földünkön ismertebbnél ismertebb zeneszerzők születtek, hogy aztán pár száz év elteltével is játsszák, énekeljék műveiket, szerte a világon.

Előre szeretném leszögezni: nem értek a komolyzenéhez, nem játszok semmilyen hangszeren. Viszont a lelkem mélyéig hatolnak e művek.

A komolyzene rendkívüli erővel bír. Minden embernek - akik befogadják - mást mond, legyen az etűd, rapszódia, opera, balett, szonáta, szerenád, hogy csak néhányat említsek. Minden hangszer varázslatot visz a szívekbe, különleges, meghatározó élményt adva ezáltal.

Hozzám legközelebb a zongora áll. Számomra ez az a hangszer, amellyel leginkább képes kifejezni érzéseimet, érzelmeimet. Ahogyan leütik, megszólaltatják a billentyűket, az valami egészen egyedülálló érzés.

Ebből adódóan van három zeneszerző, kiknek művei a leginkább megérintettek engem. Rangori állást sem tudok e téren foglalni, hiszen szinte egyformán szeretem zenéiket, attól függetlenül, hogy teljesen mást irányzat képviselői.

Chopinnél a romantika, a ballada, a noktürn, mazurka, szonáta az, ami leginkább jellemző rá. Mit üzen számomra zenéje? Legfőképpen a szomorú lengyel történelmet, a szerelem másik arcát, a sötétebbet. A küzdelmet, az elkerülhetetlen életeseményeket.

A másik zeneszerző Claude Debussy. Műveire az impresszionizmus jellemző (impresszió=benyomás). E műfaj nálam nemcsak a zene terén, hanem az irodalomban is az elsők között van jelen. Debussy legismertebb komponálásai közül igen sok erősen hatott rám. Leginkább a helyi múlttól, helytörténetről szoktam elkalandozni, amikor ezeket hallgatom, de a romantika arca is fel-felrebben lelki szemeim előtt.

S helyet kapott itt egy magyar zongoraművész is, Liszt Ferenc. A rapszódia és a romantika jellemző műveire. A 19. század egyik legnagyobb zongoristájának tartják. Művei vegyes érzéseket ébresztenek bennem. Nagyon tetszik a billentyűkön való játék, amikor a gyorsabb daraboknál szinte villámként mozognak a kezek.

Mindig öröm hallgatni egy-egy koncertet, zongoraversenyt vagy bármilyen egyéb komolyzenét.

Lássa meg mindenki a csodát a komolyzenében! A zene az egyik leghatásosabb gyógy mód a léleknek.

Ezúton kívánok mindenkinek sikerekben gazdag új esztendőt! Legyen olyan szép s meghitt az év, mint a zene...

Jánoska Mátyás

Régi nóta,

híres nóta

Járásunkban az idén 22. alkalommal rendezzük meg a magyarnóta-énekesek országos versenyét Őszirozsa címmel. Úgy gondoltuk, hogy a magyar nóta népszerűsítését havilapunkban is vállaljuk azaz, hogy minden számunkban leközlünk majd egy-két nótát, melyek közt lesznek örökzöldek, népszerűek, de kevésbé ismertek vagy ismeretlenek is. Akik ismerik majd a közreadott nótákat, azok énekeljék vagy dalolják, akik nem, azok igyekezzenek ezt másoktól megtanulni és eldalolni.

Hogyha nékem sok pénzem lesz, felülök a repülőre.
Úgy el szálllok, mint a fecske, magasan a levegőbe.
Amerre én járok, bámul a világ, irigylik a sok pénzt,
amit költök rád,
Én a sok pénzt nem sajnálom,
csak te légy a kicsi párom!

Hogyha nékem sok pénzem lesz, felutazom Budapestre.
Ott veszek majd sok szép mindent az én drága kedvesemre.
Veszek az újára arany karikát, a pici lábára selyem harisnyát.
Lesz belőle olyan dáma,
Hogy a világ megcsodálja!

Hogyha nékem sok pénzem lesz, kimegyek az ügetőre.
Felteszem az összes lóvét, felteszem a feketére.
A futam után így szól hozzám a nejem: feküdj le egy lóval,
de ne énevelem!
Szép sport a lósport, de nem nékem,
odalett a fizetésem!

Köszönet a támogatásért

A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. pályázati kiírásainak jóvoltából a 2020. évben is támogatáshoz jutottunk. A támogatás egy része a Kürtös havilapunkat érintette, melyet havonta a lap oldalán meg is jelentettünk. A támogatás másik részének merítése múlt év december végéig a Csemadok országos központján keresztül valósult meg ipolynyéki székházunkba való beruházási tételeként.

Mindkét támogatást köszönjük szépen.

A sajtótörvény értelmében minden sajtótermék első lapszámában közölni kell a kiadó tulajdonosi strukturáját.

A Kürtös című közéleti havilap kiadója, tulajdonosa a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya, melynek címe: 991 28 Vinica, Nekyjská 397/27.

Január a kertekben

Kezdődik az új év, új tervekkel, ötletekkel felfegyverkezve várjuk a tavaszt. Ha az időjárás is együttműködik velünk, akkor szépen, sorjában végezni is tudunk az összes e havi tennivalóval. Ez a hónap jó az értékelésre, tervek készítésére, szakirodalom olvasására. Különösen most, koronavírus idején, amikor az ember beszorul a szobába, van idő felkészülni a tavaszra.

Januárban a gyümölcsfák rendszerint még mélynyugalomban vannak, mondhatni mélyálomban alszanak, valamennyi élettevékenységük minimálisra csökken. Ilyenkor, ha engedi az idő, hozzáfoghatunk a korona alakításhoz, idősebb fák esetén a korona ritkításához. Ezt a munkát azonban mindig mérték-tartással végezzük, mert ha túl sok ágat távolítunk el - a szel-
lősebb, betegségekre kedvezőtlenebb térállás érdekében - sokszor vízajtások fejlesztésére serkenthetjük fánkat.

Ilyenkor érdemes gondolni az ifjító beavatkozásokra is. Ifjítással az idős, elhanyagolt fákat általában rendbe lehet hozni. Fontos, hogy a fa törzse és gyökérzete egészséges legyen. Általában az alma, körte, birs jól viseli ezt a jelentős csonkítást. Az ágakat igyekezzünk a hajlásoknál, a könyöknél eltávolítani, mert általában itt található a rejtett rügyek, amelyek majd kihajtanak, hogy pótolják a veszteséget. Ha fagy van, ridegebb a növények szövete, és könnyebben törik, roncsolódik a fák szövete is. A művelethez viseljünk kesztyűt, használjunk éles, tiszta szerszámokat. Az is fontos, hogy a metszés megfelelő szögben történjen. Ebben az időszakban lehet megmetszeni például a szőlőt, az őszi málnát, a fűgét vagy a lilaakácot is. A legtöbb gyümölcsfa esetében a tél második felében érdemes oltóvesszőket vágni.

Ha fagymentes az idő, elkezdhetjük a díszcserjék ritkítását, a túl sűrűn álló hajtásokat a talaj szintje fölött vágjuk le. A lomblevelű sövényeket, amelyek túl magassá nőttek, az idős fás részekig vágjuk vissza. A cserjéket, fákat földlabdával együtt átültethetjük, ha fagymentes az idő.

Nézzük át a kardvirág, dália és gumós begónia gumóit, illetve hagymagumóit, hogy az esetleges veszteségeket elkerüljük. A betegnek tűnőket azonnal vegyük ki és semmisítsük meg, mielőtt a rothadás átterjed az egészséges gumókra is. Remek tárolási mód, ha a hagymákat, gumókat régi rossz harisnyákba tesszük, és szellős helyre felakasztjuk. Így a levegő is jobban átjárja őket, kevesebb helyet is foglalnak.

A konyhakerti munkákhoz kezdjük az évet egy leltárral, milyen vetőmagok maradtak meg tavalyról, a fel nem használt növényvédő szerek szavatossági idejét is érdemes számon tartani. A zöldség, burgonya tárolását is gyakrabban ellenőrizzük, hiszen a tavalyi sok csapadék sokat ronthatott a tárolhatóságukon. Fagymentes napokon egy kis szellőztetést is beiktathatunk fölöttük, ugyanis azok a gázok, amiket a tárolt zöldségek „kilélegeznek”, érésgyorsítóként hathatnak, s ezért gyorsabban romlásnak indulnak az egészséges termények is.

A január a legjobb időszak arra, hogy beszerezzük a műtrágyákat. Érdemes ilyenkor elkészíteni az egész éves tervet, és jó alaposan bevásárolni. A boltok polcain ilyenkor még tavalyi áron kaphatjuk meg a műtrágyákat, tavasztól biztos, hogy sokkal többet kellene fizetni értük. Fontos tudni, hogy tavasszal nitrogéntartalmú (ammónium-nitrát, pétisó) műtrágyára lesz szükségünk, ősszel pedig a foszfortartalmú (szuperfoszfát), valamint a káliumtartalmú (kálisó, káliumszulfát) műtrágyák jöhetnek szóba.

Kezdjük el a később kiültetendő zöldségek vetését. Vessük el például a retket, a salátát, a póréhagymát, borsót, természetesen egyelőre beltérben, hogy tavasszal kiültethessük a palántákat a kertbe. A tél vége felé, amikor már enyhül az idő, szabadföldön is megkezdhetjük a különféle növények dugtatását.

-ber-

Emlékezzünk a szlovákiai magyarok embertelen kitelepítésére

Közel hetvenöt évvel ezelőtt történt, hogy több ezer szlovákiai magyar családnak el kellett hagynia az otthonát.

Voltak, akik átmenetileg a mai Csehország területére kerültek, őket deportálták. Akadtak azonban, akiket véglegesen Magyarországra telepítettek lakosságcsere címszó alatt. Ily módon családokat szakítottak szét, embereket fosztottak meg otthonaiktól, vagyonuktól, mindezt pedig azért, hogy eleget tegyenek a Beneš- és a Husák-féle eszméknek, egy egységes csehszlovák nemzetállam létrehozását célozva.

A csehországi deportálást kitelepítésként kell értelmeznünk, és azokat a szlovákiai magyarokat érintette, akiket a 88/1945 számú beneši dekrétum alapján erőszakkal kőzmunkára hurcoltak Csehországba általában az elűzött szudétanémetek helyére. Az erőszakos kitelepítés 1946. november közepén vette kezdetét.

Mi volt a deportálás igazi célja? A csehszlovák kormány ezzel akarta megbontani és felszámolni az összefüggő magyar etnikai területeket. A deportálást fegyveres, katonai és rendfenntartó erők közreműködésével hajtották végre a legnagyobb télben, egészen 1947. február közepéig.

Számos tragikus esetről is tudósítanak a korabeli források. Néhányan, végső elkeseredésükben öngyilkosságba menekültek, mielőtt teherautókra rakták őket, illetve az ordító hideg következtében többen megfagytak a szállítás során. Tudunk olyan esetekről, mikor keveseknek sikerült megszökniük az adott településről a deportálás elől, de általánosan megállapítható, hogy a többségük tehetetlenül állt az események előtt. Itt említeném meg, hogy így voltak ezzel többek közt az útra indító falumból, Inámból kitelepített családok, köztük anyai nagyapámék családja is. Őket 1947. február elején, Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepének másnapján vagonírozták be Ipolyság közelében, a tompai vasútállomáson.

Kevésbé ismert tény, hogy az elmondottak ellenére történtek csoportos menekülések is a deportálás elől. Például Nagycsalomján, ahol 1947 januárjában a lakosság egy része vagyonával együtt Magyarországra menekült az Ipoly befagyott vizén.

A 75 évvel ezelőtti eseményekre esik az ún. lakosságcsere is. A magyarországi áttelepülésre kijelölt személyek jegyzékének összeállítását a Szlovákiában 1946 tavaszán létrejött körzeti telepítési hivatalok végezték, majd a több mint 180 ezer nevet tartalmazó listát a csehszlovák kormányzat 1946. augusztus végén adta át a magyar félnek. A kölcsönös csere hosszú diplomáciai egyeztetések és politikai zsarolások után 1947. április elején kezdődött el. A népcsere kisebb-nagyobb megszakításokkal folyt 1948 végéig egy többször módosított tervszerint. Járásunk falvaiból is számos magyar családot áttelepítettek Magyarországra. Többek közt szülőfalumból, Kelenyéből is. Például, némi érintettség okán említem, hogy apai nagyapám öccsének, Bodzsár Lajosnak a családját is Baranyaiba, egészen pontosan, Pécsváradra telepítették.

A felvidéki magyarságot érintő, közel 75 évvel ezelőtt kezdődött tragikus események felidézése az emlékezésen túl az emlékeztetést is szolgálja, hogy soha többé ne ismétlőd-hessenek meg hasonló események. Valójában csak jövő évben lesz a deportálások 75. évfordulója, ami jó alkalmat kínál emléktáblát avatni a kényszermunkára elhurcolt családok emlékére azokon a településeken is, ahol ez mindmáig nem valósult meg. Ahol ezt elmulasztják, ott a mai fiataloknak bizony hiányos ismeretük lesz falujuk (közel)múltját illetően!

Összeállította: -bgy-

HúrosBanda

Tagfelvételt hirdetünk
brácsa hangszerrel!

Szeretettel várunk, ha:

- rendelkezel legalább 2 éves zenei alapképesséssel
- elmúltál 13 éves
- vonz a népzene és a hagyományápolás

Mit kínálunk?

- **ingyenes** népzeneoktatást (a Hagymányok Háza Hálózat – Szlovákia jóvoltából)
- próbákat heti rendszerességgel
- szakmai és baráti közösséget

Kapcsolat:
+421 918 462 398
bandahuros@gmail.com

Kézműves pályázat

A Szlovákiai Magyar Kézműves Szövetség rendhagyó pályázatot hirdet. Várjuk azoknak a műveknek a fotóját, amelyeket felvidéki kézművesek alkotnak, alkottak.

Két kategóriában várjuk a fényképeket:

1. a hagyományos technikával készült termékekét
2. a modern eszközökkel készült alkotások fényképét

A fényképek alapján kiválasztjuk egy kiállítás anyagát, azért kérjük, amennyiben nem kívánják az elkészült tárgyat kiállításra beadni, akkor azt jelezzék.

A kiállításon is szereplő alkotásokból egy albumot adunk ki a Csoóri Sándor Alap pályázatának köszönhetően.

A fényképeket február 28-ig várjuk a felvidekikezmuvesek@gmail.com címre. A beérkezett képeket feltöltjük Facebook-oldalunkra is (<https://www.facebook.com/szlovakiaimagyarkezmuveszovetseg>).

Kérjük, adja meg elérhetőségét is (név, postai cím, e-mail-cím, telefon).

2021. január 12-én tölti be 80. életévét

Kmetty Ilona

nyugdíjas pedagógus Kőkesziben.

E szép, kerek születésnapja alkalmából kívánunk neki erőt, nagyon jó egészséget és békés, boldog éveket.

Szerető családja és volt tanítványai

A Csemadok Nagykürtösi Területi Választmányának Facebook-profilja: <https://www.facebook.com/csemadokNTV/>
A Csemadok honlapja: www.csemadok-hu.eu; A Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet honlapja: csemadok.sk/intezet

E lapszám megjelenését a Bethlen Gábor Alap és a Kisebbségi Kulturális Alap - SZK támogatta.

KÜRTÖS Közéleti havilap. Kiadja a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya. A kiadásért felel Balogh Gábor, a CSNTV elnöke, telefon: 0907/84 22 67. Főszerkesztő Bodzsár Gyula, telefon: 0918/19 63 37. Szerkesztők: Hrubík Béla, Balogh Gábor. Műszaki szerkesztő: Kliment Éva. Korrektúra: Németh Ágota. Levélcím: 991 28 Vinica, Nekyjská 397/27. E-mail: csemadokntv@gmail.com. Telefon: 0907/85 62 96. Nyilvántartási szám: EV 1419/08. ISSN 1336-3972. IČO 00 419 621. Nyomda: Csemadok OV Velký Krtfš. Terjeszti: a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmánya. Ára 0,50 EUR. Megjelenik 800 példányszámban. A szerkesztőség álláspontja nem minden esetben azonos az újságban közöltekkel. A kéziratok szerkesztésének, esetleges rövidítésének jogát fenntartjuk. A hirdetések tartalmáért és nyelvhelyességéért felelősséget nem vállalunk.